

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Bakalářská práce

Městský obvod – postavení, působnost, orgány

Martina Sekalová

Plzeň

2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Právní specializace

Veřejná správa

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Katedra veřejné správy

Bakalářská práce

Městský obvod – postavení, působnost, orgány

Martina Sekalová

Plzeň

2013

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Městský obvod – postavení, působnost, orgány“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce

Obsah

1. Úvod	1
2. Vymezení základních pojmů	3
2.1. Obec	3
2.1.1. Druhy obcí	3
2.1.2. Občanství obce	4
2.1.3. Majetek obce	5
2.1.4. Vztah obce a státu	6
2.1.5. Spolupráce obcí	6
2.2. Statutární města	6
2.2.1. Dělení statutárních měst	7
2.3. Městský obvod	7
2.4. Veřejná správa	8
2.4.1. Dělení veřejné správy	8
2.4.2. Působnost veřejné správy	9
2.4.3. Subsidiarita	10
2.5. Kraje	10
2.5.1. Historický vývoj	10
2.5.2. Charakteristika kraje	11
2.5.3. Orgány kraje	12
2.5.4. Právní předpisy krajů	13
2.5.5. Kraje v ČR	13
3. Městský obvod	15
3.1. Historie	15
3.2. Právní postavení městských obvodů	16
3.2.1. Základ samosprávy městských obvodů	17
3.2.2. Otázka právní subjektivity městských obvodů	17

3.2.3. Majetek a hospodaření městského obvodu.....	19
3.2.4. Městské obvody územně členěných statutárních měst.....	20
3.3. Působnost městského obvodu.....	24
3.3.1. Samostatná působnost	25
3.3.2. Přenesená působnost.....	27
3.4. Orgány městských obvodů.....	28
3.4.1. Zastupitelstvo městského obvodu.....	28
3.4.2. Rada městského obvodu.....	30
3.4.3. Starosta a místopředseda městského obvodu.....	31
3.4.4. Úřad městského obvodu	32
3.4.5. Vztahy mezi orgány MO a orgány statutárního města.....	32
4. Statuty územně členěných statutárních měst.....	34
4.1. Statut.....	34
4.2. Komparace statutů územně členěných statutárních měst.....	35
4.2.1. Pravomoci zastupitelstva.....	35
4.2.2. Pravomoci rady.....	37
4.2.3. Pravomoci starosty.....	38
4.2.4. Úřad městské části/obvodu.....	39
4.2.5. Sněm starostů.....	39
4.2.6. Zvláštní orgány.....	40
5. Závěr.....	41
6. Resumé.....	43
7. Seznam použité literatury a pramenů.....	45
8. Přílohy.....	48

1.Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem zvolila Městský obvod – postavení, působnost, orgány. Důvody mé volby byly hned dva. Prvním důvodem bylo, že skoro celý svůj život žiji v územně členěných městech. Záměrně neuvádím, že se jedná o statutární města, protože v posledních letech žiji v Praze, která není považována za statutární město, nýbrž za město hlavní, kraj a obec, ale stejně jako územně členěná statutární města se Praha člení na městské části. Její zvláštní postavení upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavní městě Praze. Dříve jsem však žila v Plzni, která statutárním městem je a také v Liberci. Praze se v této práci detailněji věnovat nebudu, z důvodu, že se jedná o velmi rozsáhlé téma, které by samo o sobě mohlo být tématem bakalářské práce, zaměřím se na územně členěná statutární města dle zákona č.128/2000 Sb., o obcích. Druhým důvodem mé volby byl zájem o toto téma a snaha o lepší pochopení této problematiky, protože se mě osobně dotýká.

V práci se budu snažit o seznámení se základními pojmy, které jsou dle mého názoru důležité k bližšímu zkoumání městských obvodů. Z těchto pojmů budu v práci vycházet.

Hlavním cílem práce je však především podat ucelený výklad o městských obvodech a jejich začlenění do struktury veřejné správy. Budu se snažit popsat jejich postavení v rámci právního řádu a fungování orgánů, které městský obvod spravují.

Dalším cílem bude přiblížit pravomoci orgánů městských obvodů ve vybraných statutárních městech. Zde budu vycházet ze všech statutů územně členěných statutárních měst. Tyto statuty se od sebe mohou lišit, protože zákon přesně neuvádí, kolik pravomocí musí statutární město městskému obvodu svěřit. Bude proto zajímavé nalézat shody a rozdíly v postavení městských obvodů.

Při psaní této práce jsem vycházela ze studia a analýzy odborné literatury, právních předpisů a webových stránek souvisejících s danou problematikou.

Městský obvod lze obecně charakterizovat jako samosprávný územní celek. Moderní pojetí samosprávy se u nás vyvíjí zhruba od roku 1990, kdy byla provedena reforma, která byla prvním krokem v transformaci veřejné správy. Samosprávu chápeme jako právo určitého společenství spravovat své záležitosti. Jedná se o základní právo vyspělých států, které kladou důraz na demokracii, decentralizaci a subsidiaritu. V České republice je samospráva zakotvena v Ústavě, konkrétně v hlavě sedmé. Orgány samosprávy jsou většinou ustavovány volbou a základní orgán (zastupitelstvo) je volen přímo občany, dále se jedná o orgány

kolegiální a jejich rozhodování vychází z principu většiny. Hlavní funkcí samosprávy je spravování záležitostí a chránění zájmů určitého společenství. Samospráva se musí řídit zákony a ostatními právními předpisy, v případě nerespektování zákona zasahuje do výkonu samosprávy stát (zákonně stanoveným způsobem). Stát také může na samosprávu delegovat část výkonu státní správy.

Možnost členit své území na menší jednotky (městské obvody) mají v České republice pouze statutární města. Tuto možnost však nemusí využít. Máme velké množství statutárních měst, které se na městské obvody či městské části nečlení, není zde totiž zákonná povinnost a zákon zde nechává na uvážení daného statutárního města, zda se bude členit či nikoli.

2. Vymezení základních pojmů

V této kapitole se budu snažit o vysvětlení a přiblížení základních pojmů, ze kterých budu v práci vycházet a pracovat s nimi.

2.1. Obec

Definice pojmu obce, jak ji známe dnes, je poměrně novou záležitostí. Vychází především z Ústavy České republiky, konkrétně z hlavy sedmé o územní samosprávě článku 99, který stanovuje, že obec je základní samosprávný celek. Na toto ustanovení navazují pak další definiční znaky obce. Mezi hlavní bych řadila, že se jedná o územní společenství občanů, kteří mají právo na samosprávu, veřejnoprávní korporaci a právnickou osobu.

„V dřívějších zákonech o obecním zřízení, které platily na našem území v minulosti, definici obce nenacházíme. Jako určitou výjimku lze uvést § 1 prozatímního obecního zákona ze 17.3.1849, č.170 ř.z., podle kterého „místní obcí rozumí se zpravidla katastrální obec vyměřená jako samostatný celek, pokud již ve skutečnosti několik jich netvoří jednu samostatnou místní obec“. Je vidět, že toto ustanovení se omezilo jen na otázku územního obvodu obce“.¹

Postavení obcí upravuje zákon č.128/2000 Sb., o obcích. Tento zákon se týká všech obcí bez ohledu na počet obyvatel či velikost území. Výjimku však tvoří hlavní město Praha, které má v České republice zvláštní postavení a upravuje jej zákon č.131/200 Sb., o hlavním městě Praze.

2.1.1. Druhy obcí

Dle zákona o obcích rozlišujeme tři základní druhy obcí:

- Obce – „obyčejné“, v České republice převažují
- Města – obce, které mají alespoň 3000 obyvatel, či historickou tradici²
- Městysy³ – může se jím stát každá obec bez ohledu na počet obyvatel

¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, xii, 377 s. Právní monografie. ISBN 978-807-3575-618. Str. 62

² Blíže § 3, díl 1., hlava 1., část 1. Zákona č.128/2000 Sb., o obcích

³ Někdy označovány jako městečka, jsou chápány jako mezistupeň mezi vsí a městem, označení bylo zrušeno komunisty a znovu zavedeno až roku 2006

Města pak můžeme rozdělit na:

- Města
- Okresní města
- Krajská města
- Sídlní města
- Statutární města
- Hlavní město

Dále můžeme obce členit dle počtu obyvatel, který má vliv na to, zda se v obci volí rada:

- Obce, ve kterých se nevolí rada a její funkci přebírá zastupitelstvo a starosta
- Obce, ve kterých je dostatečný počet zastupitelů a rada se volí⁴

Z pohledu práva je asi nejzajímavější a nejdůležitější členění dle podílu na výkonu státní správy. Stát může svěřit výkon státní správy orgánům samosprávy jen v případech, které stanoví zákon. Jedná se o výkon přenesené působnosti.

- Obce, kterým je svěřen základní rozsah přenesené působnosti. Takové obce v České republice převažují.
- Obce, které vykonávají přenesenou působnost v rozsahu pověřeného obecního úřadu. Tím se rozumí, že obec vykonává přenesenou působnost i pro další obce ve svém správním obvodu v případech, které ostatní obce nemohou řešit samy, například kvůli nedostatečné odborné způsobilosti.
- Obce s rozšířenou působností. Jejich působnost je nejširší, je jich nejméně a vždy jsou zároveň i obcemi předchozího stupně.⁵

2.1.2 Občanství obce

Obyvatelstvo je jedním ze základních znaků obce, nutný pro zachování existence obce. Občanem obce je každý státní občan, který má v obci trvalé bydliště. Dle právního řádu mají občané obce starší 18 let určitá subjektivní práva.

⁴ Počet členů rady je lichý (5-11), odvíjí se od počtu zastupitelů, přičemž nesmí překročit jednu třetinu počtu zastupitelů, nevolí se v obcích, kde je méně než 15 zastupitelů

⁵ Blíže určeno v zákoně č.314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

„(2) *Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo*

- a) Volit a být volen do zastupitelstva obce za podmínek stanovených zvláštním zákonem*
- b) Hlasovat v místním referendu za podmínek stanovených zvláštním zákonem*
- c) Vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem*
- d) Vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok, a to buď písemně ve stanovené lhůtě, nebo ústně na zasedání zastupitelstva obce*
- e) Nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy*
- f) Požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce, je-li žádost podepsána nejméně 0,5% občanů obce, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů*
- g) Podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty, orgány obce je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů“⁶*

Tato oprávnění, kromě bodu a), se vztahují i na fyzické osoby starší 18 let, které vlastní v dané obci nemovitost. Oprávněným občanem může být také cizinec s trvalým pobytem v obci, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva závazná pro Českou republiku.

Vedle občanství obce existuje ještě čestné občanství. Možnost udělit čestné občanství spadá do samostatné působnosti obce a uděluje jej zastupitelstvo obce. Dle zákona mají čestní občané obce právo sdělovat své názory a vlastní uvážení na zasedání zastupitelstva v souladu s jednacím řádem.

2.1.3 Majetek obce

Obec má dle Ústavy České republiky Čl. 101 právo vlastnit majetek a hospodařit s vlastním rozpočtem. Jedná se o jedno ze základních práv obce, které zaručuje samostatnost obce a co nejmenší závislost na státu.

⁶ Zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) §16

Důležitým mezníkem byl rok 1991, kdy obce získaly část státního majetku do svého vlastnictví dle zákona České národní rady č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí.

Obce hospodaří na základě vlastního rozpočtu, blíže hospodaření obce upravuje Zákon č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

2.1.4 Vztah obce a státu

Co se týká samostatné působnosti obce, je relativně nezávislá na státu. Stát může do výkonu samostatné působnosti zasahovat jen v případech, vyžaduje-li to ochrana zákona zákonně stanoveným způsobem. Dále má obec vlastní rozpočet, který není závislý na státním rozpočtu. Vlastní vrcholné orgány, které si volí občané ze svých řad a opět bez jakéhokoliv vlivu státu.

U přenesené působnosti jsou vztahy obce a státu provázanější. Obec musí vycházet ze zadání státu a plnit jeho úlohu na svém území. Stát také dohlíží na výkon přenesené působnosti. Vztah státu a obce vychází ze vzájemné spolupráce.

2.1.5. Spolupráce obcí

„Při výkonu samostatné působnosti mohou obce vzájemně spolupracovat, a to:

- *Bez vytvoření nového právního subjektu na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu*
- *Vytvořením dobrovolného svazku obcí na základě smlouvy*
- *Zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi“⁷*

2.2. Statutární města

Historicky se názvem statutární města označovala ta města, která byla upravována statutem a nepodléhala zákonům o obcích.

Tento název se začal znovu používat až na základě zákona č. 367/1990 Sb., který taxativně určil 13 statutárních měst. Jejich počet se postupně zvětšoval a dnes máme již 25 statutárních měst.⁸ Jsou to: Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec,

⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde, 2000, 228 s. ISBN 80-720-1250-9. Str. 70

⁸ Poslední novela proběhla roku 2012, kdy dle zákona č.72/2012 Sb., přibyla další dvě statutární města a to Prostějov a Jablonec nad Nisou.

Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov.⁹

2.2.1 Dělení statutárních měst

Statutární města rozdělujeme dle toho, zda se člení či nikoliv:

1. Územně členěná města – ta mohou být rozdělena na městské části či městské obvody. Záleží na zastupitelstvu, který název zvolí. Na městské obvody je rozčleněna například Plzeň a Ústí nad Labem, na části například Brno.
2. Ostatní statutární města

Statutární města územně členěná mají zákonnou povinnost vydat zvláštní obecně závaznou vyhlášku, zvanou statut města. Statut města musí uvádět na jaké části či obvody se město dělí a jaké jsou jejich kompetence.

Zvláštní postavení má hlavní město Praha, na které se nevztahuje zákon o obcích¹⁰, má postavení obce, kraje a hlavního města a člení se na městské části.

Blíže se problematice statutárních měst budu věnovat ve 4. kapitole této práce.

2.3. Městský obvod

Městský obvod či městská část¹¹ je dle zákona o obcích z roku 1990 samosprávnou částí statutárního města s vlastními orgány samosprávy. Vznik a zánik městského obvodu či části je vázán především na rozhodnutí zastupitelstva města, nebo na konání místního referenda. To vychází ze zákona o obcích č.128/2000 Sb., kde je v §20 uvedeno: *„Městský obvod nebo městskou část ve statutárním městě lze zřídit nebo zrušit na základě rozhodnutí zastupitelstva města, pokud do 30 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí není podán návrh na konání místního referenda o této věci. Je-li podán takový návrh, lze zřídit nebo zrušit městský obvod nebo*

⁹ Zdroj zákon č.128/2000 Sb., o obcích a zákon č.72/2012 Sb.

Viz. Příloha č. 1

¹⁰ Je upraveno vlastním zákonem č. 131/2000 Sb.

¹¹ Označení městský obvod a městská část jsou ekvivalentní. Záleží na zastupitelstvu, které označení vybere

*městskou část jen na základě souhlasného rozhodnutí místního referenda konaného na území, na němž se navrhuje zřízení nebo zrušení městského obvodu nebo městské části.*¹²

Zvláštní postavení má hlavní město Praha, na tu se zákon o obcích nevztahuje. Má vlastní právní úpravu a to zákon č.131/2000 Sb. o hlavním městě Praze. Ten stanoví, že Praha je obcí i krajem zároveň a dělí se na městské části, kterých je 57.

Města územně členěná na obvody či části musí vydat svůj statut formou obecně závazné vyhlášky. Jedná se o základní organizační strukturu pro výkon veřejné správy.

2.4. Veřejná správa

Pojem veřejná správa je jedním ze základních pojmů správní vědy a správního práva. „*Ve starších i novějších definicích správy jsou na předním místě zdůrazňovány zejména tři znaky: záměrnost a trvalost uskutečňovaných činností a jejich provádění určitou organizací... Lze tedy shrnout, že správa je soubor činností, majících záměrný charakter, které jsou uskutečňovány v relativně trvale organizovaných celcích, v objektivně vymezeném rámci a jež jsou zaměřeny k dosažení určitého cíle, současně jde také o zajištění těch procesů, jimiž se správa uskutečňuje.*“¹³

„*Veřejná správa je jedním z rozhodujících faktorů zajištění vnější ekonomické a sociální konkurenceschopnosti české společnosti a je také – v průmětu svých činností do fungování celého veřejného sektoru – významným faktorem udržení vnitřního sociálního smíru v jejím rámci.*“¹⁴

2.4.1. Dělení veřejné správy

Veřejná správa se dělí na dva subsystémy:

1. Státní správa – vychází z předpokladu, že stát je nositelem veřejné moci a originálním subjektem.¹⁵

¹² Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákon o obcích: §20*

¹³ WOKOUN, René. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: A. Čeněk, 2011, 474 p. ISBN 978-807-3803-049. Str. 316

¹⁴ LOUDA Tomáš, Jiří GROSPIČ a Lenka VOSTRÁ. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice: sborník příspěvků z workshopu s mezinárodní účastí, Praha, 22.-23. 11. 2005*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 351 p. ISBN 978-807-3800-017. Str. 51 (kapitolu zpracoval JUDr. Tomáš Louda, CSc.)

¹⁵ Dalšími subjekty veřejné správy jsou obce, kraje, jiné samosprávné celky a ostatní subjekty.

2. Samospráva – existují tři typy samosprávy – územní, profesní a zájmová. V systému veřejné správy je samosprávou chápána samospráva územní.

„Územní samospráva má nezastupitelný význam pro demokratické uspořádání společnosti a pro výkon regionální a místní veřejné správy.“¹⁶

„Obecní samospráva by měla disponovat nástroji, kterými ovlivňuje vývoj svého vlastního území. Obce by měli vycházet nejen z územního plánu, který mají mít povinně zpracovány vlastně už od poloviny 80.let, ale měly by disponovat i vlastní rozvojovou strategií, tím pádem i hlavním nástrojem pro formulaci svých dlouhodobých rozvojových zájmů, pro svou vlastní regionální politiku.“¹⁷

2.4.2. Působnost a pravomoc ve veřejné správě

Ve veřejné správě se také setkáváme s pojmy působnost a pravomoc. Působnost může být určena územně, věcně či časově. *„Z hlediska územního je možno vykonávat veřejnou správu ústředně, tj. na celém území státu, nebo regionálně, tj. na části území státu. Z hlediska věcného se člení vykonavatelé na ty, kterým je přikázána všeobecná působnost, a na ty, kterým je přikázána působnost dílčí. Pravomoc je kriteriem pro to, zda orgán vykonavatele veřejné správy má oprávnění vydávat právní předpisy, správní akty, činit jiné vrchnostenské úkony.“¹⁸*

Z dalšího hlediska lze působnost dělit na samostatnou a přenesenou. Samostatná působnost se vztahuje na územně samosprávné celky, které spravují své záležitosti samy. Právo na samosprávu je ústavně zakotveno. Veřejnoprávní korporace jednají svým jménem a na svoji zodpovědnost. Přenesená působnost souvisí s výkonem státní správy pomocí orgánů samosprávy.

¹⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003, 195 s. ISBN 80-863-9586-3. Str. 212

¹⁷ LOUDA Tomáš, Jiří GROSPÍČ a Lenka VOŠTRÁ. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice: sborník příspěvků z workshopu s mezinárodní účastí, Praha, 22.-23. 11. 2005*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 351 p. ISBN 978-807-3800-017. Str. 204 (kapitulu zpracoval doc. Ing. Jiří Patočka, CSc.)

¹⁸ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1792-543. Str. 128

2.4.3. Subsidiarita

Subsidiarita ve veřejné správě souvisí se sebeomezením státu ve prospěch samosprávy. Vychází z předpokladu, že by správa měla být vykonávána na co nejnižším stupni, co nejbližší k občanovi.

Způsoby subsidiarity:

Způsoby subsidiarity lze rozdělit dle cílových subjektů, na které jsou určité úkoly převedeny:

1. Převedení mimo veřejnou správu – mění se charakter z veřejnoprávního na soukromoprávní.
2. Převedení ze státní správy na samosprávu – zůstává veřejnoprávní charakter, ale mění se subjekt, jedná se o nejčastější typ subsidiarity.
3. Převedení z centrálního orgánu na nižší orgán státní správy – zde je přenesena státní správa na místní orgán státní správy, který zná lépe místní podmínky, to znamená blíže k občanům.
4. Převedení z vyššího samosprávného útvaru na nižší – decentralizační proces v rámci samosprávy, nejčastěji se odehrává mezi vyšším samosprávným celkem, krajem a obcí. Může se jednat i o převedení v rámci statutárního města a jeho obvodů.
5. Dále se princip subsidiarity objevuje mezi federací a členskými státy, nebo unitárními státy a autonomními oblastmi.¹⁹

2.5. Kraje

Postavení krajů neboli vyšších samosprávných celků je zakotveno v Ústavě České republiky, hlavě sedmé. Ústava dále stanovuje, že vytvořit či zrušit kraj, lze jen ústavním zákonem. Konkrétněji se krajům věnuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

2.5.1. Historický vývoj

Vývoj právního postavení krajů prošel v historii několika významnými změnami. Prvním důležitým mezníkem bylo vytvoření krajského zřízení zákonem č. 280/1948 Sb., kdy od 1. 1.

¹⁹ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecně závazné vyhlášky: obecná část*. 8. vyd. Praha: Linde, 2000, 279 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-720-1202-9. Str. 22-23

1949 bylo zřízeno 19 krajů místo dosavadních zemí. Kraje se dále členily na 270 okresů. V čele krajů stály krajské výbory, které byly přímo podřízeny vládě. V průběhu 50. let se počet krajů zmenšil.

K další změně došlo zákonem č.36/1960 Sb., kdy se počet krajů opět snížil na 10 a počet okresů se snížil na 108. Toto rozdělení však narušilo přirozená centra a docházelo zde k napětí.²⁰

Roku 1997 byl přijat zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, který nabyl účinnosti 1. 1. 2000. Bylo tak vytvořeno 14 krajů.²¹

2.5.2. Charakteristika kraje

Kraj můžeme charakterizovat jako územní společenství občanů, jež má právo na samosprávu.

Základní znaky kraje:

- „*Území*
- *Obyvatelstvo*
- *Soustava orgánů, jimiž jedná a uskutečňuje svoji vůli*
- *Právní subjektivita. Kraj je veřejnoprávní korporací, může tedy vystupovat v právních vztazích svým jménem, má postavení právnické osoby*
- *Vlastní hospodaření. Kraj má právo na vlastní majetek a samostatné hospodaření s tímto majetkem v zákonných mezích*“²²

Kraj má za úkol pečovat o potřeby svých občanů, pečovat o všestranný rozvoj a hájit veřejný zájem.

²⁰ Detailněji: SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1990: obecná část*. Vyd. 2. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 430 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-868-6166-X.

A také: SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Vývoj české veřejné správy: obecná část*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008, 431 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-808-7071-922.

²¹ Mezi kraje se počítá i hlavní město Praha, které má v České republice zvláštní postavení.

²² KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje*: vyd. Praha: Linde, 2000, 228 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-720-1250-9. Str.137

2.5.3. Orgány kraje

Zákon č.129/2000 Sb., o krajích uvádí orgány kraje v hlavě IV. Mezi orgány kraje patří:

Zastupitelstvo kraje

Zastupitelstvo je vrcholný zákonodárný orgán kraje. Zastupitelé jsou voleni v přímých, tajných a rovných volbách z řad obyvatel daného kraje. Počet zastupitelů je odvozen od počtu obyvatel v kraji a to na 45, 55 nebo 65 členů.

Rada kraje

Rada kraje je vrcholným výkonným orgánem kraje. Počet členů je lichý a také souvisí s počtem obyvatel v kraji. Může jich být buď 9, nebo 11. Rada se skládá z hejtmana, náměstka hejtmana a ostatních členů. Rada kraje je odpovědná zastupitelstvu kraje. Jednání rady kraje je na rozdíl od jednání zastupitelstva neveřejné.

Hejtman

Hejtman je monokratický orgán kraje, který zastupuje kraj navenek, může také zřizovat zvláštní orgány. Musí být občanem České republiky a ze své funkce je odpovědný zastupitelstvu. Hejtman i náměstek či náměstci hejtmana jsou voleni zastupitelstvem, které vybírá z vlastních členů.

Krajský úřad

Je orgánem úředního typu. Dělí se na odbory a oddělení. V samostatné působnosti plní úkony, které mu svěří zastupitelstvo či rada. Krajský úřad také rozhoduje o jednotlivých právech a povinnostech fyzických a právnických osob. V přenesené působnosti především rozhoduje ve správním řízení.

V čele krajského úřadu stojí ředitel krajského úřadu. Po předchozím souhlasu ministra vnitra je jmenován hejtmanem a také je mu odpovědný. Je nadřízený ostatním pracovníkům krajského úřadu, stanovuje jejich platy, kontroluje jejich činnost a vydává pracovní a organizační řád. Může se také účastnit zasedání zastupitelstva a rady, kde slouží jako poradní hlas.

2.5.4. Právní předpisy krajů

Obecně závazná vyhláška

Obecně závazné vyhlášky přijímá zastupitelstvo v samostatné působnosti. Nesmí být v rozporu s ústavními zákony, zákony či mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána a dalšími právními předpisy, které mají vyšší právní sílu. Obecně závazná vyhláška nabývá platnosti dnem vyhlášení ve Věstníku právních předpisů kraje. Účinnost nabývá zpravidla patnáctý den po vyhlášení ve věstníku.

Nařízení kraje

Nařízení kraje přijímá rada kraje v přenesené působnosti. Pro její přijetí, vyhlášení, platnost a účinnost platí obdobné podmínky jako pro obecně závazné vyhlášky.

2.5.5. Kraje v ČR²³

Kraj	Počet obyvatel ²⁴	Rozloha v km ²
Praha	1 241 664	496
Středočeský	1 279 345	11 014
Jihočeský	636 138	10 056
Plzeňský	571 709	7 561
Karlovarský	303 165	3 314
Ústecký	828 026	5 335
Liberecký	438 600	3 163
Královéhradecký	553 856	4 758
Pardubický	516 411	4 519
Vysočina	511 937	6 795
Moravskoslezský	1 230 613	5 427
Olomoucký	638 638	5 267
Zlínský	589 030	3 964
Jihomoravský	1 166 313	7 196,5

Zdroj: autorka s využitím zákona č.129/2000 Sb., o krajích a internetových stránek²⁵

²³ Viz příloha č.2

²⁴ Stav k 1.1.2012

²⁵ <http://cs.wikipedia.org/wiki>

Z tabulky je zřejmé, že mezi nejlidnatější kraje patří Praha, Středočeský , Moravskoslezský a Jihomoravský kraj. Všechny tyto kraje mají přes milión obyvatel. Mezi největší kraje patří Středočeský a Jihočeský kraj.

3. Městský obvod – právní postavení, působnost a orgány

3.1. Historie

Městský obvod, jak jej známe dnes, je poměrně novou záležitostí. Poprvé se objevuje v zákoně č.367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení). Tento zákon uvádí, že se jedná o samosprávnou část územně členěného statutárního města.

Už dříve však existovaly útvary podobné městskému obvodu. Hlavním rozdílem bylo to, že se nejednalo o samosprávné celky, protože vše spadalo pod státní správu. V čele těchto obvodů byly obvodní národní výbory.

1954- 1960

V březnu roku 1954 byly Národním shromážděním přijaty dva zákony týkající se národních výborů. Byl to ústavní zákon č.12/1954 Sb., o národních výborech a zákon č.13/1954 Sb., o volbách do národních výborů.

*„Do obvodních národních výborů v hlavním městě Praze se volil na každých 500 obyvatel 1 člen, v obvodech do 17 500 obyvatel se volilo 35 členů a v obvodech nad 75 000 obyvatel se volilo 150 členů.“*²⁶ Obvodní národní výbory měly povinnost scházet se alespoň jednou měsíčně, v Praze a Bratislavě alespoň šestkrát do roka. Zasedání obvodního národního výboru připravovala rada výboru a svolával jej předseda národního výboru. Aby se výbor mohl závazně usnášet, musela být přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů a k přijetí rozhodnutí bylo potřeba souhlasu většiny zúčastněných.

Obvodní národní výbory mohly vydávat obecně závazná nařízení. Ta nesměla být v rozporu jak se zákony, tak s právními předpisy, které vydal národní výbor vyššího stupně. Obecně závazné nařízení mohlo být vydáno jen se souhlasem národního výboru vyššího stupně, podepisoval jej předseda a tajemník daného výboru. Zajímavostí je, že obecně závazná nařízení nabývala účinnosti dnem vyhlášení (pokud tedy nebylo uvedeno pozdější datum) a měla jen omezenou dobu platnosti a to na dva roky, po uplynutí dvou let pozbývala platnosti, mohla však být stanovena i kratší doba platnosti.

²⁶ SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1990: obecná část*. Vyd. 2. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 430 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-868-6166-X. str.381

1960 – 1990

Roku 1960 byl přijat nový zákon, týkající se postavení národních výborů, jednalo se o zákon č.65/1960 Sb., poté byla v červenci přijata nová socialistická ústava²⁷. Soustava národních výborů byla tvořena krajskými, okresními, městskými a místními národními výbory. Obvodní národní výbory zůstaly jen ve městech se zvláštním postavením, konkrétně v Bratislavě, Plzni, Praze, Brně a Ostravě.

K další změně došlo roku 1967, kdy byl přijat nový zákon upravující postavení národních výborů. Poté proběhlo ještě několik novelizací.²⁸

Národní výbory byly definitivně zrušeny zákonem č.367/1990 o obcích (obecní zřízení).

3.2. Právní postavení městských obvodů

„Právní postavení městských obvodů/městských částí statutárních měst a jejich vzájemné vztahy vyplývají ze tří specifických oblastí pramenů práva:

- *Základní vztahy vycházejí z obecního zřízení, kde (v různé systematice, mění se během jednotlivých etap reformy veřejné správy) jsou upraveny podstatné otázky jejich existence a smyslu.*
- *Obecní zřízení obsahuje zákonné zmocnění pro statutární města upravit podzákonným normativním aktem víceméně vše potřebné k tomu, aby mohly být městské obvody/městské části ustaveny a plnit své správní funkce.*
- *Vedle toho ale v partikulárních případech zákonodárce především v oblasti pravomocí a působností čas od času upraví postavení městských obvodů/městských částí samostatně zvláštními zákony.“²⁹*

Městský obvod má právo používat státní znak dle zákona č.352/2001Sb., §2, odstavce 1 f). Jedná se o jeden ze znaků významného postavení městských obvodů.

²⁷ Ústavní zákon č.100/1960 Sb.

²⁸ SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Vývoj české veřejné správy: obecná část*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008, 431 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-808-7071-922. Str. 390- 402

²⁹ EXNER, Jiří. *Obce, města, městské části: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, 407 s. ISBN 80-727-7289-9. Str.178

3.2.1. Základ samosprávy městských obvodů

Osobní základ

Stejně jako je tomu například u obcí, krajů i u městských obvodů je důležitým znakem a faktorem ovlivňujícím jeho vznik obyvatelstvo. Bez obyvatelstva by nemohl žádný městský obvod existovat. Občané mají právo rozhodovat o vzniku či zániku městského obvodu v místním referendu. Také mají právo volit a být voleni do orgánů městských obvodů.

Územní základ

Dalším neméně důležitým základem pro existenci městského obvodu je území, na kterém může vykonávat samosprávu. Zákon neuvádí, jak velké mají být městské obvody, ponechává zde velký prostor danému statutárnímu městu. Jedinou důležitou podmínkou je, že území městských obvodů musí být součástí statutu města.

Ekonomický základ

Někteří autoři uvádějí ještě třetí důležitý znak určující základ městského obvodu. Jedná se o prostředky, s nimiž městský obvod hospodář. Jedná se o svěřený majetek, který statutární město poskytne městskému obvodu. Odejmout svěřený majetek lze jen v případech stanovených zákonem.

3.2.2. Otázka právní subjektivity městských obvodů

Územně členěné statutární město je veřejnoprávní korporací, což znamená, že plní funkci právnické osoby vzniklé na základě zákona, je zároveň subjektem veřejné správy a sdružením osob, které mají právo na samosprávu.

Dle Exnera rozlišujeme subjektivitu veřejnoprávních korporací na subjektivitu soukromoprávní a veřejnoprávní. Pod subjektivitou soukromoprávní rozumí způsobilost k právům a povinnostem soukromým, naopak subjektivitu veřejnoprávní chápe jako způsobilost k právům a povinnostem, ale i pravomoc rozhodovat o právech a povinnostech ostatních osob a povinnost toto rozhodování uskutečňovat.

Velmi diskutovaná otázka je právní subjektivita městských obvodů. V dnešní době městské obvody právní subjektivitu nemají, nejedná se tedy o veřejnoprávní korporace. Z toho

vyplývá, že městské obvody nemohou jednat svým jménem na vlastní zodpovědnost.³⁰ Vždy jednají jménem statutárního města, jejich působnost je dána statutem města, který určuje pravomoci přiznané městskému obvodu. Městský obvod je tak pouze zmocněn činit určité úkony za statutární město.

Před rokem 2000, kdy platila úprava o obecním zřízení z roku 1990³¹, byly městské části považovány za právnické osoby a mohly dokonce vydávat obecně závazné vyhlášky v rámci své působnosti na svém území. Možnost vydávat obecně závazné vyhlášky městskými obvody potvrdil i Ústavní soud.³²

„Bez výslovného (a dostatečně konkrétního) zákonného zmocnění lze prakticky skutečně jen stěží přijmout jakýkoliv místní či regionální právní předpis – což ovšem v moderním demokratickém státě nepovažují za správné – je třeba následně věnovat náležitou pozornost právě oněm zákonným zmocněním k realizaci právotvorné pravomoci jednotek územní samosprávy.“³³

Současná právní úprava tuto možnost nedává. V § 134 zákona č.128/2000 Sb., je přímo uvedeno: „*Městské obvody a městské části nemohou vydávat obecně závazné vyhlášky a nařízení.*“³⁴

Dle mého názoru je toto ustanovení poněkud nešťastné. Myslím si, že by bylo vhodné městským obvodům přiznat právní subjektivitu a dát jim možnost vydávat obecně závazné vyhlášky a nařízení, aby byl zachován princip subsidiarity a větší angažovanosti obyvatel městských obvodů. Bylo by to žádoucí především u velkých a hodně členěných měst. Dle stávající právní úpravy chápu městský obvod spíše jako vykonavatele správy statutárního města, než jako samosprávný celek. Na druhou stranu městský obvod splňuje znaky

³⁰ Výjimku tvoří statutární město Liberec, které svému městskému obvodu ve statutu přímo umožňuje vystupovat při výkonu samostatné působnosti vlastním jménem. Stále se však jedná o jednání statutárního města.

³¹ Zákon č.367/1990 Sb.

³² Nález č.30/1996 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu ve věci obecně závazné vyhlášky městské části Brno-Střed.

Převzato z knihy: KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008, 407 s. ISBN 978-807-2016-907. Str.53.

³³ LOUDA Tomáš, Jiří GROSPÍČ a Lenka VOŠTRÁ. *Reforma veřejné správy: sborník příspěvků*. Vyd. 1. Editor Pavel Mates. Praha: ASPI, 2007, 378 s. ISBN 978-807-3573-003. Str. 29 (kapitola zpracoval JUDr. Stanislav Kadečka Ph.D.)

³⁴ §134 odst.2. zákona č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

samosprávy, protože se opírá o osobní, územní (do jisté části i ekonomický) základ, jak jsem již uvedla výše. Také má vlastní orgány a určité pravomoci a působnost.

3.2.3. Majetek a hospodaření městského obvodu

Jak jsem již uvedla, městské obvody spravují svěřený majetek. Tento majetek jim svěřuje statutární město na základě statutu města. Ten slouží jako jediná úprava majetkových vztahů mezi městem a městským obvodem, proto musí detailně popsat oprávnění městského obvodu, jak smí, či nesmí s majetkem nakládat. Statutární město svěřuje městskému obvodu majetek movitý i nemovitý. Důvodem je především efektivnější využití majetku, nebo potřeba ze strany městského obvodu k výkonu svěřené působnosti. . . „*Městská část je tu pouze subjektem hospodařícím s uvedenými nemovitosti a má je svěřeny do své péče, takže je jen jejich oprávněným držitelem.*“³⁵ Důležité je také uvést, že svěřením majetku městskému obvodu se v žádném případě nemění vlastník majetku, tím nadále zůstává statutární město, pouze má omezené možnosti s majetkem nakládat. Jak jsem již zmínila, jednou svěřený majetek městskému obvodu nemůže statutární město bez zákonného důvodu odejmout.³⁶ „*Majetek nelze městským částem odejmout bez náhrady.*“³⁷ O případném odejmutí rozhoduje zastupitelstvo statutárního města. Stejně tak platí, že se městský obvod nemůže svěřeného majetku vzdát a vrátit jej statutárnímu městu. Pokud by městský obvod chtěl majetek vrátit, musí o tom opět rozhodnout zastupitelstvo statutárního města.

Hospodaření městských obvodů vychází ze stejných legislativních pravidel jako hospodaření statutárních měst či obcí, tedy ze zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, který přímo uvádí: „*§1 (3) Ustanovení tohoto zákona, která se vztahují na rozpočty a finanční hospodaření obcí, platí ve statutárních městech²) a v hlavním městě Praze rovněž pro jejich městské části nebo obvody. Obsah rozpočtu městských částí nebo obvodů, včetně struktury jejich příjmů a výdajů, stanoví město ve své pravomoci.*“ Z toho vyplývá, že se hospodaření městského obvodu řídí také statutem města.

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne: 24.června 2004, spisovná značka: 28 Cdo 1810-2003 [Http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/5766/?nohist=&nhid=](http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/5766/?nohist=&nhid=). [online]. [cit. 2013-02-13].

³⁶ §132 zákona č.128/2000 Sb.

³⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.února 2004, spisovná značka 28 Cdo 993-2003, [Http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/20221/?nohist=&nhid=](http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/20221/?nohist=&nhid=) [online]. [cit. 2013-02-13].

Rozpočet městského obvodu je finanční plán na jeden kalendářní rok, který vychází z rozpočtového výhledu³⁸, obsahuje předpokládané příjmy a výdaje a zpravidla se sestavuje jako vyrovnaný. Sestavování rozpočtu se nazývá rozpočtový proces. „ V průběhu rozpočtového procesu se musí dodržovat rozpočtové zásady obecně platné v celé rozpočtové soustavě, tj.:

- *Každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu*
- *Reálnost a pravdivost rozpočtu, tj. reálný odhad příjmů a výdajů rozpočtu, aby bylo možné splnit rozpočet jako finanční plán bez výrazných odchylek*
- *Úplnost a jednotnost rozpočtu, dosažená pomocí závazné rozpočtové skladby*
- *Dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu (v delším cyklu), která je základem úspěšného dlouhodobého hospodaření*
- *Hospodárnost a efektivnost, účetní audit*
- *Publicita, jejíž výsledkem je důkladná informovanost občanů*³⁹

Závěrečný účet se zpracovává po uplynutí kalendářního roku, na který byl rozpočet schválen a obsahuje informace o plnění předpokládaných příjmů a výdajů a o dalších finančních operacích.⁴⁰ Slouží především jako kontrola hospodaření samosprávného celku. „Návrh závěrečného účtu územního samosprávného celku musí být vhodným způsobem zveřejněn nejméně po dobu 15 dnů před jeho projednáním v zastupitelstvu územního samosprávného celku. Připomínky k závěrečnému účtu mohou občané uplatnit buď písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění, nebo ústně na zasedání zastupitelstva.“⁴¹

3.2.4. Městské obvody územně členěných statutárních měst

Plzeň

Dle svého statutu se Plzeň člení na městské obvody, kterých je deset:

- Plzeň 1 – katastrální území Bolevec a Plzeň – část

³⁸ Rozpočtový výhled je plánovaný finanční rozvoj, sestavovaný na 2 až 5 let, který obsahuje předpokládané příjmy a výdaje a vychází především z dlouhodobých závazků a zdrojů.

³⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4. Str. 211-212

⁴⁰ Například tvorba a použití peněžních fondů

⁴¹ §17 (6) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

- Plzeň 2 – katastrální území Božkov, Bručná, Hradiště u Plzně, Koterov a Plzeň část
- Plzeň 3 - katastrální území Doudlevec, Plzeň - část, Radobyčice, Skvrňany, Valcha
- Plzeň 4 - katastrální území Bukovec, Červený Hrádek u Plzně, Doubravka, Lobzy, Plzeň 4, Újezd
- Plzeň 5 – Křimice, katastrální území Křimice – část, katastrální území Radčice u Plzně - část
- Plzeň 6 – Litice, katastrální území Litice u Plzně
- Plzeň 7 – Radčice, katastrální území Radčice u Plzně – část, katastrální území Křimice - část
- Plzeň 8 – Černice, katastrální území Černice
- Plzeň 9 – Malesice, katastrální území Malesice a katastrální území Dolní Vlkyš
- Plzeň 10 – Lhota, katastrální území Lhota u Dobřan⁴²

Ústí nad Labem

Ústí nad Labem se člení na čtyři městské obvody. Ty se skládají z městských částí a katastrálních území:

- Ústí nad Labem – Město
- Ústí nad Labem – Severní terasa
- Ústí nad Labem - Neštětice
- Ústí nad Labem - Střekov⁴³

Liberec

Město Liberec má poněkud zvláštní postavení mezi územně členěnými statutárními městy. Dělí se na 33 městský čtvrtí, přičemž 32 z nich spravují orgány města a pouze 1 spadá pod městský obvod Vratislavice nad Nisou.⁴⁴

⁴² Zdroj: statut města Plzně, dostupný na <http://www.plzen.eu/zivot-v-plzni/verejne-dokumenty/statut-mesta/>
Viz. Příloha č. 3

⁴³ Zdroj: statut města Ústí nad Labem, dostupný na http://www.usti-nad-labem.cz/files/statut-mesta_ozv_4-2012.pdf

Viz. Příloha č.4

⁴⁴ Viz. Příloha č.5

Pardubice

Pardubice se dle svého statutu člení na 8 městských obvodů. A to na Pardubice 1 až Pardubice 8.⁴⁵

Ostrava

Ostrava se člení též na městské obvody, kterých má 23.

- Moravská Ostrava a Přívoz
- Slezská Ostrava
- Ostrava Jih
- Poruba
- Nová Bělá
- Vítkovice
- Stará Bělá
- Pustkovec
- Mariánské Hory a Hulváky
- Petřkovice
- Lhotka
- Hošťálkovice
- Nová Ves
- Proskovice
- Michálkovice
- Radvanice a Bartovice
- Krásné Pole
- Martinoc
- Polanka nad Odrou
- Hrabová
- Svinov
- Třebovice
- Plesná⁴⁶

⁴⁵ Blíže ve statutu města, <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/vyhlasiky-a-narizeni/statut-mesta/>
Viz. Příloha č.6

Opava

Město Opava je jedním za dvou měst v České republice, které se člení na městské části, kterých má 8:

- Malá Hoštice
- Komárov
- Suché Lazce
- Podvihov
- Zlatníky
- Milostovice
- Vlaštovičky
- Vávrovice⁴⁷

Brno

Druhým městem, které se člení na městské části, je Brno.

- Brno Bohunice
- Brno Bosonohy
- Brno Bystrc
- Brno Černovice
- Brno - Chrlice
- Brno - Ivanovice
- Brno - Jehnice
- Brno - Jih
- Brno - Jundrov
- Brno - Kníničky
- Brno - Kohoutovice
- Brno - Komín
- Brno - Královo Pole
- Brno - Líšeň

⁴⁶ Zdroj: statut města Ostravy, Dostupný na: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/pravni-predpisy/statut-mesta-ostavy>

Viz Příloha č.7

⁴⁷ Zdroj: statut města Opavy, Dostupný z: <http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=43629>

Viz Příloha č.8

- Brno - Maloměřice a Obřany
- Brno - Medlánky
- Brno - Nový Lískovec
- Brno – Ořešín
- Brno – Řečkovice a Mokrá Hora
- Brno – Sever
- Brno – Slatina
- Brno – Starý Lískovec
- Brno – Střed
- Brno – Tuřany
- Brno – Útěchov
- Brno – Vinohrady
- Brno – Žabovřesky
- Brno – Žebětín
- Brno - Židenice⁴⁸

Pro lepší rozlišení a s ohledem na historické souvislosti mají městské obvody dle §142 obecního zřízení nárok na vlastní znak a vlajku. Udělit znak nebo vlajku může předseda poslanecké sněmovny na základě žádosti městského obvodu. Zákon vyžaduje také vyjádření daného statutárního města. Předseda poslanecké sněmovny má také právo změnit znak či vlajku městského obvodu a to opět na žádost. Údaje o udělení, či změně znaku nebo vlajky zasílá kancelář Poslanecké sněmovny neprodleně Českému zeměměřičskému úřadu a katastrálnímu úřadu.

3.3. Působnost městských obvodů

Působnost lze obecně charakterizovat jak souhrn práv a povinností, které slouží k plnění úkolů a regulaci společenských vztahů. Souhrn nástrojů, které k plnění daných úkolů slouží, se nazývá pravomocí. Pojmy pravomoc a působnost jsou spolu spjaté a navzájem se doplňují.

Jak již bylo uvedeno, působnost dělíme ze dvou hledisek. Za prvé rozlišujeme působnost územní, věcnou, osobní a časovou. Územní působnost vychází z územních hranic daného

⁴⁸ Zdroj: statut města Brna, dostupné z:

http://www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/ORGGO/statut/aktualne/priloha1.pdf

Viz. Příloha č. 9

celku. V rámci těchto hranic může územní celek realizovat svoji moc skrze své orgány. U městských obvodů se jedná o územní působnost místní, poté rozlišujeme také územní působnost regionální a celostátní. Pro určení územní působnosti městských obvodů je důležité, aby byly hranice městských obvodů pevně stanoveny a zakotveny ve statutu města. Za druhé pak působnost samostatnou a přenesenou. „*Samostatnou působností je působnost samosprávná, zakotvena v právu na samosprávu a v ústavním ustanovení, podle kterého je obec samostatně spravována zastupitelstvem. Do této samostatné (samosprávné) působnosti smí stát zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem. Oproti tomu přenesená působnost obcí je dekoncentrovaná státní správa svěřená obcím zákony na základě čl. 105 Ústavy.*“⁴⁹

„*Městské části nemají vlastní právní subjektivitu. Jednají však jménem statutárního města v záležitostech, které jim svěřil zákon nebo statut. Tedy právně závazné jednání pro město uskutečňují orgány a představitelé městských částí pod hlavičkou města přímo bez jakéhokoliv dalšího zmocnění*“⁵⁰

3.3.1. Samostatná působnost

Samostatná působnost městských obvodů se objevuje až po přijetí zákona o obcích z roku 1990. Tento zákon však samostatnou působnost městských částí nijak neupravoval, a tak byla vázána na vydání statutu města. Dá se říci, že podle zákona městský obvod žádnou samostatnou působnost neměl a vše záviselo na rozhodnutí zastupitelstva statutárního města. I zde se však objevuje výjimka. Tu tvořily zakladatelské a zřizovací funkce a další závazky již zrušených národních výborů, které byly recipovány v přechodných ustanoveních zákona na základě územní i věcné příslušnosti na městské obvody statutárních měst, ve kterých fungovaly obvodní národní výbory.

Změnu přinesl nový zákon z roku 2000, který již neponechává statutárním městům volnou ruku ve výběru úkolů, které město svěří do samostatné působnosti městským obvodům. Týká se to především zákazu vydávání obecně závazných vyhlášek a nařízení městskými obvody.⁵¹

⁴⁹ KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, xvii, 408 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-717-9794-4. Str. 132

⁵⁰ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2007, 399 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-2016-655. Str. 239

⁵¹ §134 (2) zákona č.128/2000 Sb.

Samostatnou působnost městských obvodů, můžeme rozdělit z hlediska jejího původce. Na jedné straně jsou úkoly, které na městský obvod převádí statutární město pomocí statutu, na druhé potom práva a povinnosti přímo stanovená zákonem či prováděcím předpisem, tj. nejedná se o převedení na městský obvod statutem města. Jak již bylo uvedeno, jedná se o recepční ustanovení týkající se zřizovatelských a zakladatelských funkcí, dále také civilně právních vztahů a pracovněprávních vztahů v rámci zastupitelstva městského obvodu. *„Zatímco u zakladatelských a zřizovatelských funkcí v zásadě absence civilněprávní subjektivity městských obvodů/městských částí nepůsobí potíže, pro civilní a pracovněprávní vztahy v tomto směru problém představuje zdroj nejistoty a značných odchylek ve statutárních úpravách.“*⁵²

Úkony spadající do samostatné působnosti městských obvodů na základě statutu musí být taxativně vyjmenovány v těchto statutech. Zde ponechá zákon velký prostor a volnost statutárním městům, proto se může postavení městských obvodů v jednotlivých statutárních městech lišit. Obecní zřízení uvádí, co lze delegovat do samostatné působnosti městských obvodů. Jedná se o:

- Schvalování programu městského obvodu
- Rozhodování o majetkoprávních úkonech, mezi něž patří zejména převod a zastavení nemovitých věcí, převod a zastavení movitých věcí a práv, postoupení pohledávek, vzdání se práva a prominutí pohledávky, uzavírání smluv o přijetí a poskytnutí úvěru, o poskytnutí výpůjčky či dotace, o převzetí dluhu či ručitelského závazku, o přistoupení k závazku, o sdružení. Peněžité a nepeněžité vklady do právnických osob, majetková účast na podnikání jiných právnických osob, dohody o splátkách, uzavírání nájemních smluv, smluv o výpůjčkách, poskytování věcných i peněžitých darů fyzickým i právnickým osobám, poskytování dotací občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným fyzickým a právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, požární ochrany, kultury, vzdělávání a vědy, zdravotnictví, protidrogových aktivit, prevence kriminality a ochrany životního prostředí⁵³
- Zřizování fondů městského obvodu
- Ukládání pokut

⁵² EXNER, Jiří. *Obce, města, městské části: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, 407 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-727-7289-9. Str. 188

⁵³ §133 zákona č.128/2000 Sb., o obcích

- Výkon funkce zaměstnavatele pro zaměstnance úřadu či organizační složky městského obvodu⁵⁴

Samostatná působnost městských obvodů vychází z principu subsidiarity, který byl již vysvětlen. Spadají sem úkony, které jsou v zájmu městských obvodů a jejich obyvatel.

3.3.2. Přenesená působnost

„Při přenesené působnosti vykonává samosprávný celek záležitosti jiného nositele správy – státu. Z pohledu samosprávného celku mají agendy v přenesené působnosti povahu „cizích“ záležitostí, z pohledu státu jde naproti tomu o nepřímý výkon státní správy (tj. uskutečňování úkolů státní správy jinou osobou než státem).“⁵⁵

Přenesená působnost městských obvodů plynule navázala na dřívější postavení obvodních a místních národních výborů. Obecní zřízení z roku 1990 dokonce postavilo úlohu městských obvodů v přenesené působnosti na přední místo. Platilo opačné ustanovení, než ze kterého vycházíme dnes, a to, že přenesená působnost náležela úřadům městských obvodů a mohla být na základě statutu delegována na úřad města.

V dnešní době vycházíme z právní úpravy z roku 2000, která je v tomto směru opačná. Primárně zde přenesenou působnost vykonávají orgány statutárního města a ty mohou popřípadě delegovat pomocí statutu vybrané úkony na orgány městských obvodů. Městské obvody jsou dle §139 obecního zřízení při výkonu přenesen působnosti chápány jako správní obvody, které jsou povinny zabezpečit výkon přenesené působnosti. S tímto označením řada autorů nesouhlasí. *„Nemá smysl se pokoušet o krkolomné výklady smyslu vývoje pojmu správní obvod v kontextu reformy územní veřejné správy a hledat v něm nějaký význam, protože všechna dotčená ustanovení evidentně vychází z nesprávné legislativní logiky. Máme za to, že nelze pojmy obec, město, městská část atd. podřazovat pojmu správní obvod a navěšovat na ně další charakteristiky, zhola nesouvisejícími s ústavním a správně vědní*

⁵⁴ § 131 zákona č.128/2000 Sb., o obcích, blíže KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje*: vyd. Praha: Linde, 2000, 228 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-720-1250-9. Str. 127-128

⁵⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, xii, 377 s. Právní monografie. ISBN 978-807-3575-618. Str.191

*pojmem obce jako společenství občanů a veřejnoprávní korporace. Správní obvod je pojem související primárně s územím, nikoli se společenstvím.*⁵⁶

Přenesenou působnost vykonávají orgány městských obvodů podobně jako orgány obcí na základě zvláštních zákonů. Statutární město přispívá z vlastního rozpočtu městským obvodům na výkon přenesené působnosti a přezkoumává rozhodnutí městských obvodů ve správním řízení, pokud zákon nestanoví jinak.

3.4. Orgány městských obvodů

Městský obvod je spravován obdobně jako kraj či obec. V čele je zastupitelstvo městského obvodu. Dále má městský obvod radu, starostu a úřad pro městský obvod. Může mít také další zvláštní orgány. Pokud byl městskému obvodu svěřen výkon přenesené působnosti, je zde zákonná povinnost zřídit funkci tajemníka úřadu městského obvodu. Jmenuje jej i odvolává starosta městského obvodu se souhlasem tajemníka magistrátu. Bez tohoto souhlasu by bylo jmenování či odvolání považováno za neplatné. Rozsah působnosti orgánů městského obvodu je určen obecně závaznou vyhláškou statutárního města, tedy statutem.

3.4.1. Zastupitelstvo městského obvodu

Zastupitelstvo je vrcholným orgánem městského obvodu v samostatné působnosti, která vychází ze zákona a statutu města. Zastupitelé jsou voleni v přímých volbách občany daného městského obvodu vždy na čtyři roky. Aktivní i pasivní volební právo náleží občanům České republiky, kteří mají trvalý pobyt v městském obvodu, starším 18 let, ale i cizincům, kteří mají trvalý pobyt v městském obvodu, pokud tak stanoví mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána. Jedná se například o občany Evropské Unie. Volby probíhají na základě tajného hlasování poměrným volebním systémem. I zde platí zásada uzavírací klauzule, která je alespoň 5 %.

Zastupitelstvo je kolegiálním orgánem. Počet členů upravuje obecní zřízení v § 68, který uvádí, že při stanovení počtu zastupitelů se vychází z počtu obyvatel v daném městském obvodu.

⁵⁶ EXNER, Jiří. *Obce, města, městské části: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, 407 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-727-7289-9. Str. 187

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
Do 500	5 – 15
500 – 3 000	7-15
3 000 – 10 000	11-25
10 000 – 50 000	15-35
50 000 – 150 000	25 – 45
Nad 150 000	35- 55

Zdroj: Autorka s využitím §68 zákona č.128/2000 Sb.

Přesný počet volených zastupitelů určí zastupitelstvo, alespoň 85 dní před dnem konání voleb, na základě počtu obyvatel k 1. lednu daného roku. Takto určený počet musí být oznámen na úřední desce úřadu městského obvodu nejdéle dva dny po jeho stanovení. Dále pak může být uveřejněn způsoben v místě obvyklým, například na webových stránkách městské části. Pokud zastupitelstvo nestanoví jiný počet, volí se stejné množství zastupitelů, jako v předchozích volbách. Pokud se jedná o nově vzniklé městské obvody, počet členů zastupitelstva městského obvodu určuje magistrát v přenesené působnosti.⁵⁷ Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením po ukončení hlasování. Nově zvolený člen je povinen složit slib na prvním zasedání zastupitelstva, pokud by odmítl složit slib, nebo by jej složil s výhradou, jeho mandát zaniká. Člen zastupitelstva má povinnost účastnit se jednání zastupitelstva a hájit zájmy občanů. Dále má právo předkládat návrhy k projednání zastupitelstvu, komisím, radě a výborům.⁵⁸ Zastupitelstvo je usnášeníschopné pokud je přítomna nadpoloviční většina jeho členů. K přijetí usnesení, rozhodnutí či volbě je zapotřebí nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva, pokud zákon neuvádí jinak. Zasedání zastupitelstva je veřejné, občané se ho mohou účastnit a také se vyjadřovat k projednávaným otázkám. Způsob udělení slova občanům musí být upraven v jednacím řádu zastupitelstva. Zastupitelstvo městského obvodu především:

- Jmenuje starostu
- Jmenuje místostarosty
- Jmenuje radu
- Zřizuje výbory – finanční a kontrolní musí být dle zákona zřízen vždy

⁵⁷ §68 zákona č.128/2000 Sb.

⁵⁸ Blíže práva členů zastupitelstva upravuje §82 zákona č.128/2000 Sb.

Okruh pravomocí zastupitelstva městského obvodu blíže určuje statut územně členěného statutárního města. Posouzení pravomocí městských obvodů v územně členěných statutárních městech v České republice si nechám na další kapitolu, kterou budu věnovat především porovnávání jednotlivých statutů a postavení městských obvodů v těchto městech. „*Jako novinku současného obecního zřízení je dále nutno zmínit zásadní ustanovení, kterým je zastupitelstvu města dána pravomoc rozpustit zastupitelstvo městského obvodu/městské části v případě jeho nefunkčnosti.*“⁵⁹

3.4.2. Rada městského obvodu

Rada městského obvodu má obdobné postavení jako rada obce, nejvýznamnější rozdíl je v tom, že rada městského obvodu dle zákona nemůže vydávat nařízení v přenesené působnosti. Jedná se o výkonný orgán, který ustavuje zastupitelstvo městského obvodu a z toho vyplývá, že je rada zastupitelstvu ze své funkce odpovědná. Počet členů rady je lichý, nejméně může mít rada 5 členů a nejvíce 11. Počet se odvozuje od počtu zastupitelů, zde platí, že počet členů rady nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva.⁶⁰ Rada se skládá ze starosty, místostarosty či místostarostů a dalších členů, které zvolí zastupitelstvo ze svých řad.

Počet obyvatel	Počet zastupitelů	Počet členů rady
Do 500	5 – 15	0 nebo 5
500 – 3 000	7-15	0 nebo 5
3 000 – 10 000	11-25	5, 7
10 000 – 50 000	15-35	5,7,9,11
50 000 – 150 000	25 – 45	5,7,9,11
Nad 150 000	35- 55	5,7,9,11

Zdroj: autorka s využitím zákona č.128/2000 Sb.

Zasedání rady svolává starosta. Jednání je neveřejné, mohou se ho účastnit jen přizvané osoby. K usnesení rady je potřeba nadpoloviční většina všech hlasů, k usnášeníschopnosti je

⁵⁹ EXNER, Jiří. *Obce, města, městské části: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, 407 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-727-7289-9. Str.221

⁶⁰ V případě, že je v městském obvodu méně než 15 zastupitelů, rada se nevolí a její funkce přebírá zastupitelstvo a starosta. Z výše uvedeného vyplývá, že u městských obvodů, které mají méně než 10 000 obyvatel, je existence rady závislá na rozhodnutí zastupitelstva, zda stanoví počet zastupitelů na horní možné hranici 15.

zapotřebí účasti nadpoloviční většiny členů. Z jednání rady se zhotovuje zápis, který musí být k dispozici k nahlédnutí i zastupitelstvu městského obvodu. Rada městského obvodu také zřizuje komise.

Rada městského obvodu spravuje záležitosti v samostatné působnosti svěřené statutem města., které ze zákona nepřísluší zastupitelstvu. „*O záležitostech patřících do samostatné působnosti městské části rozhoduje rada městské části, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu nebo pokud si je zastupitelstvo nevyhradí. Rada městské části však nemůže vystupovat jménem městské části navenek. Toto oprávnění přísluší výlučně starostovi městské části, který je ze své činnosti odpovědný zastupitelstvu městské části.*“⁶¹

3.4.3. Starosta a místostarosta městského obvodu

Postavení starosty městského obvodu zákon o obcích neupravuje, proto se vychází z obecných ustanovení zákona vztahujících se k postavení starosty obce. Je nutné podotknout, že pro starostu (i místostarostu) městského obvodu neplatí odstavec druhý §104, který uvádí, že starosta spolu s místostarostou podepisují právní předpisy obce. Jak již bylo uvedeno, městské obvody nejsou oprávněny vydávat obecně závazné vyhlášky ani nařízení, proto se na ně toto ustanovení nevztahuje.

Starostu a místostarostu volí zastupitelstvo ze svých členů. Funkce místostarosty musí být zřízena dle zákona, záleží na zastupitelstvu zda zvolí jednoho nebo více místostarostů. Jak je zřejmé, starosta i místostarosta jsou odpovědni zastupitelstvu městského obvodu.

Starosta městského obvodu především svolává a řídí jednání zastupitelstva a rady, dále také se souhlasem tajemníka magistrátu jmenuje tajemníka úřadu městského obvodu a může zřizovat zvláštní orgány. Další pravomoci starosty městského obvodu určuje statut města. Starosta zastupuje městský obvod navenek. „*Na základě vyhlášky města P. č. 8/2001, podle článku 16 odstavce 1 jménem města navenek jedná ve všech věcech primátor. V záležitostech, svěřených tímto Statutem do působnosti městských obvodů, jednají jménem města navenek starostové obvodů bez nutnosti dalšího zmocnění primátorem. Podle článku 16 odstavce 4 Statutu primátor i starostové obvodů mohou udělit jiné osobě plnou moc k zastupování města. Plná moc je zpravidla vystavena ke konkrétnímu jednání nebo na dobu určitou. Není-li v plné moci, obsahující všeobecné zmocnění k jednání jménem města ve více záležitostech (generální*

⁶¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.prosince 2007, spisovní značka: 26 Cdo 350-2007
[Http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/48307/](http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/48307/). [Http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/48307/](http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/48307/)
[online]. [cit. 2013-02-18].

*plná moc), uvedena doba její platnosti, pozbývá plná moc platnosti dnem ustavujícího zasedání zastupitelstva po volbách do zastupitelstev obcí.*⁶²

3.4.4. Úřad městského obvodu

Úřad městského obvodu tvoří starosta, místostarosta, tajemník⁶³ a další zaměstnanci. *„V městských částech a městských obvodech, jejichž orgánům je zcela nebo z části svěřena přenesená působnost, kterou podle zvláštních zákonů vykonávají pověřené obecní úřady, popřípadě některá přenesená působnost, kterou podle zvláštních zákonů vykonávají obecní úřady obce s rozšířenou působností, se zřizuje funkce tajemníka úřadu městského obvodu nebo tajemníka úřadu městské části. Tajemníka úřadu městského obvodu nebo tajemníka úřadu městské části jmenuje a odvolává starosta se souhlasem tajemníka magistrát, bez souhlasu tajemníka magistrátu je jmenování a odvolání tajemníka úřadu městského obvodu nebo tajemníka úřadu městské části neplatné.*⁶⁴ Úřad se dělí na jednotlivé odbory, dle okruhu záležitostí, které spadají do jejich agendy.

3.4.5. Vztahy mezi orgány městského obvodu a orgány statutárního města

Dozor

Dle §127 obecního zřízení má magistrát statutárního města právo zrušit usnesení, rozhodnutí či jiné opatření orgánu městského obvodu, je-li v rozporu se zákonem, usnesením vlády, směrnicí ústředního správního úřadu či jiným právním předpisem. Městský obvod má zákonnou povinnost magistrátu neprodleně poskytnout rozhodnutí, usnesení či jiné opatření orgánu městského obvodu. Magistrát je povinen o zrušení informovat úřad městského obvodu. Dnem doručení rozhodnutí městskému obvodu je výkon daného usnesení, rozhodnutí či jiného opatření pozastaven. Magistrát určí lhůtu (která nesmí být delší než 3 měsíce), ve které má městský obvod možnost zjednat nápravu. Pokud dojde k nápravě, magistrát své rozhodnutí zruší, když však městský obvod nezjedná nápravu, podá magistrát návrh na zrušení úkonu k soudu.⁶⁵

⁶² Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17.června 2004, spisovní značka 28 Cdo 1089-2004 [Http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/17622/](http://www.judikaty.info/cz/document/nscr/17622/) [online]. [cit. 2013-02-18].

⁶³ Pokud není zřízena funkce tajemníka, přebírá jeho úkoly starosta městského obvodu.

⁶⁴ (3) §140 zákona č.128/2000Sb.

⁶⁵ Do 60 dnů od uplynutí lhůty, která byla stanovena ke zjednání nápravy.

Kontrola

Kontrola činnosti městských obvodů při výkonu samostatné i přenesené působnosti náleží magistrátu statutárního města. „*Kontrolu výkonu samostatné a přenesené působnosti svěřené orgánům obcí, městských obvodů a městských částí územně členěných statutárních měst provádějí pověření zaměstnanci, kterými se rozumí:*

- a) *Zaměstnanec kraje zařazený do krajského úřadu*
- b) *Zaměstnanec územně členěného statutárního města zařazený do magistrátu územně členěného statutárního města*
- c) *Zaměstnanec státu zařazený do Ministerstva vnitra*⁶⁶

Kromě dozoru a kontroly ze strany magistrátu města by mezi orgány městských obvodů a orgány města měla fungovat i součinnost a vzájemná podpora. Dle mého názoru je žádoucí, aby zastupitelstvo statutárního města projednávalo návrhy obecně závazných vyhlášek se zastupitelstvy městských obvodů. I když městským obvodům nepřísluší vydávat obecně závazné vyhlášky a nemají žádný právní nárok na to, aby s nimi byly návrhy obecně závazných vyhlášek projednávány, myslím si, že je to vhodné, především u záležitostí, které se městských obvodů přímo dotýkají. Orgány městských obvodů musí respektovat rozhodnutí orgánů statutárního města ve věcech samostatné působnosti, které nebyly svěřeny statutem městským obvodům a tudíž náleží do působnosti města.

⁶⁶ §129 (4) zákona 128/2000Sb.

4. Statuty územně členěných statutárních měst

Právo členit se na městské obvody mají v České republice pouze statutární města. Zákon zde přímo nestanoví žádné bližší podmínky ani povinnost pro vznik městských obvodů. Není upravena ani požadovaná velikost nebo počet obyvatel v městském obvodu. Záleží tedy na rozhodnutí zastupitelstva města (či výsledku místního referenda). Většina statutárních měst však možnosti členit své území nevyužívá.

Pokud se město rozhodne rozčlenit své území, má povinnost toto rozhodnutí zveřejnit na úřední desce. Do 30 dnů po takovémto zveřejnění může být podán návrh na konání místního referenda. Pokud návrh není podán, přijímá zastupitelstvo statutárního města statut formou obecně závazné vyhlášky. K přijetí je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů. Platnost statut nabývá dnem vyvěšení na úřední desce města, účinnost zpravidla patnáctý den po tomto vyvěšení, není-li uvedeno pozdější datum.

Městský obvod chápeme jako samosprávný celek, ale jeho postavení se oproti postavení obcí a krajů liší. „*Existence městských obvodů (částí) územně členěných statutárních měst nepředstavuje samotný stupeň územní samosprávy, Ústava zná jen samosprávu na úrovni obecní a krajské....Městskému obvodu (části) nenáleží jeho samostatná působnost, ale může se podílet za podmínek stanovených zákonem a statutem na výkonu samostatné působnosti statutárního města.*“⁶⁷

4.1. Statut

„*Územně členěné statutární město musí vydat statut jako svůj základní organizační předpis pro výkon veřejné správy ve městě, a to jak v oblasti samostatné, tak i přenesené působnosti města. Statut zejména obsahuje:*

- a) *Výčet jednotlivých městských obvodů či městských částí a vymezení jejich území.*
- b) *Pravomoc orgánů města na úseku samostatné a přenesené působnosti.*
- c) *Pravomoc orgánů městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.*
- d) *Vzájemnou součinnost orgánů města a městských částí.*
- e) *Zdroje peněžních příjmů městské části a druhy výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti.*

⁶⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, xii, 377 s. Právní monografie. ISBN 978-807-3575-618. Str. 117

- f) *Způsob projednání návrhů právních předpisů města s městskými částmi a způsob jejich vyhlášení v městských částech.*
- g) *Způsob projednání územně plánovací dokumentace města a programu rozvoje města s městskými částmi.*
- h) *Majetek města, který svěřuje městským částem, a rozsah oprávnění městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv.*
- i) *Rozsah oprávnění městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky.*⁶⁸

4.2. Komparace statutů územně členěných statutárních měst

Při komparaci jednotlivých statutů jsem se soustředila především na postavení jednotlivých orgánů v městských obvodech. Jako konkrétní příklad uvedu pravomoci zastupitelstva, rady, starosty a úřadu městského obvodu ve městě Brně a Liberci. Tato dvě města jsem zvolila z důvodu, že Brno je naším největším statutárním městem, člení se na 29 částí a naopak Liberec má jen jeden městský obvod.

4.2.1.Pravomoci zastupitelstva

Brno

Zastupitelstva městských částí v Brně mají široké spektrum pravomocí, který jim statut města určuje. Jedná se o většinu pravomocí náležících zastupitelstvům dle §84 obecního zřízení. Tyto pravomoci jsou však detailněji upravené a většinou je zapotřebí souhlas zastupitelstva či rady města Brna. Jedná se například o zřizování a rušení příspěvkových organizací, organizačních složek a jiných právnických osob. Naopak jim nenáleží vydávat obecně závazné vyhlášky (ty však může navrhopvat), zřizovat a rušit městskou policii, rozhodovat o spolupráci s jinými obcemi, rozhodovat a zřízení částí obce s jejich názvech a udělovat čestné občanství.⁶⁹ Dále statut městským částem přiznává pravomoci týkající se majetkoprávních vztahů. I zde se objevují změny a modifikace oproti obecnímu zřízení.

Zastupitelstvům jsou dle statutu svěřené i další pravomoci, pro případ, že by v městských částech nebyla zřízena rada. Jedná se o rozdělení pravomocí a zřizování (popřípadě rušení)

⁶⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde, 2000, 228 s. ISBN 80-720-1250-9. Str. 126-127, také §130 zákona č.128/2000 sb.

⁶⁹ §84 zákona č.128/2000 Sb.

odborů a oddělení na úřadu městské části, také určování počtu zaměstnanců daného úřadu a přezkoumávání opatření úřadu vydaných v samostatné působnosti. Dále mu přísluší rozhodovat ve věcech, kde městská část vystupuje jako jediný společník obchodní společnosti.⁷⁰

Liberec

Jak již bylo uvedeno město Liberec má jen jeden městský obvod a to Vratislavice nad Nisou. Zastupitelstvu městského obvodu přiznává statut města mnoho pravomocí, pro příklad uvádím ty, které jsou dle mého názoru nejvýznamnější: Schvalování programu rozvoje městského obvodu a kontrolu jeho plnění. Schvalování rozpočtu obvodu, zřizování a rušení účelových fondů, schvalování jednacího řádu zastupitelstva, stanovení počtu zastupitelů a počtu členů rady, volba (popřípadě odvolání) starosty, místostarosty a dalších členů rady ze svých řad a stanovení výše odměn členům zastupitelstva. Dále zastupitelstvo městského obvodu rozhoduje o přistoupení či vystoupení z nadací, svazu měst a obcí, o majetkoprávních úkonech týkajících se movitých věcí vyplývajících z §133 zákona o obcích, o stížnostech a námitkách týkajících se činnosti rady v samostatné působnosti, o vyhlášení místního referenda v otázkách spadajících do samostatné působnosti a o zrušení usnesení rady městského obvodu. Mezi další významné pravomoci spadá zejména možnost vyjádřit své stanovisko ke změnám hranic obvodu, k obecně závazným vyhláškám a nařízením obce a k územnímu plánu.⁷¹ Blíže jsou pravomoci zastupitelstva městského obvodu popsány ve statutu města Liberce.

Při analýze jednotlivých statutů jsem dospěla k závěru, že pravomoci svěřené zastupitelstvům městských obvodů jsou ve všech městech velmi podobné. Některé statuty přiznávají zastupitelstvům více pravomocí než jiné, základ je ale vždy stejný. Některé pravomoci náleží zastupitelstvům vždy, i bez výslovného uvedení ve statutu. Jedná se například o schvalování vlastního rozpočtu⁷² a možnost vyhradit si další pravomoci v rámci samostatné působnosti. Důležitou pravomocí je dle mého názoru volba členů rady, starosty a místostarosty ze svých řad. Tato pravomoc také vychází ze zákona a zastupitelstvu městského obvodu náleží i pokud není uvedena ve statutu.

⁷⁰ Statut města Brna, dostupný z http://www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/ORGO/statut/aktualne/B-obecna_cast.pdf

⁷¹ Statut města Liberce, dostupný z <http://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/statut-mesta/>

⁷² Tato pravomoc vyplývá z Ústavy čl.101

V určení okruhu pravomocí, které město svým statutem svěří zastupitelstvu městského obvodu, je velká volnost a záleží zcela na rozhodnutí zastupitelstva města. Myslím si, že by bylo vhodné přijmout zákonnou úpravu, která by obsahovala alespoň minimum pravomocí, které statutární město musí jednotlivým městským obvodům svěřit.

4.2.2. Pravomoci rady

Brno

Rada městské části je výkonným orgánem v samostatné působnosti. Její pravomoci jsou podobné jako pravomoci rad obcí uvedených v §102 obecního zřízení. Hlavním rozdílem je, že nemohou vydávat nařízení rady. Rada se skládá ze starosty, místostarosty a dalších členů. Jednání rady se řídí jednacím řádem rady městské části.

Dle statutu města Brna má rada městské části právo rozhodovat o uzavírání nájemních smluv, smluv o výpůjčkách, smluv o umístění reklamy, dále rozhodovat o nabytí a převodu movitých věcí, o zřizování věcných břemen ke svěřeným objektům za účelem uložení nosičů médií a o uzavírání dohod o spolupráci či partnerství s jinými územními celky. Rada také zadává veřejné zakázky hrazené z rozpočtu městské části, zřizuje komise jako iniciativní a poradní orgány a jmenuje či odvolává jejich předsedy a ostatní členy, ukládá pokuty (pokud tento úkon nepřevedla na příslušný odbor úřadu městské části) v samostatné působnosti. Pokud rada dle zvláštního předpisu zřizuje útvar interního auditu jmenuje a odvolává z funkce vedoucího útvaru na návrh starosty městské části.⁷³

Liberec

Statut města Liberce stanovuje radě městského obvodu více pravomocí než je tomu u statutu města Brna. Radě náleží: zabezpečit hospodaření městského obvodu dle schváleného rozpočtu a plnění programu rozvoje, schvalovat rozdělení a použití prostředků z fondu rozvoje a rezerv, schvalovat jednací řád rady městského obvodu, zřizovat a rušit komise a jmenovat jejich členy a předsedu, jmenovat či odvolat vedoucí odborů na návrh tajemníka úřadu městského obvodu a určit platy vedoucím odborů, projednávat petice, ukládat pokuty dle §58 obecního

⁷³ Statut města Brna, dostupný z:

www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/ORGGO/statut/aktualne/B-obecna_cast.pdf

zřízení, uzavírat nájemní smlouvy a smlouvy o výpůjčce, pečovat o veřejný pořádek⁷⁴ a další pravomoci uvedené ve statutu města Liberce.

Po podrobné analýze statutů jsem dospěla k podobnému závěru jako tomu bylo u pravomocí zastupitelstev. I zde jsou dle mého názoru pravomoci, které náleží radě ze zákona a to i bez uvedení ve statutu. Například se jedná o zabezpečení hospodaření dle schváleného rozpočtu, zřizování a rušení odborů a oddělení úřadu městského obvodu, jmenování či odvolání vedoucích odborů na návrh tajemníka, dle potřeby zřídit či zrušit komise a jmenovat či odvolávat jejich členy a předsedy, kontrolovat činnost úřadu městského obvodu a stanovit počet jeho zaměstnanců.

4.2.3. Pravomoci starosty

Brno

Starosta městské části je monokratický orgán, zastupující městskou část navenek, který je volen zastupitelstvem a také je zastupitelstvu odpovědný. Zastupuje jej místostarosta. Dle statutu města Brna má starosta právo užívat závesný odznak se státním znakem při významných událostech, podepisovat podání k soudu a dalším státním orgánům (to mohou také jím pověřené osoby), předkládat radě města materiály určené k projednání, může také pozastavit výkon usnesení rady městské části a předat jej zastupitelstvu městské části, aby ve věci rozhodlo. Se souhlasem tajemníka Magistrátu jmenuje či odvolává tajemníka úřadu městské části a také stanovuje jeho plat, zastupuje město jako účastníka řízení v územních a správních řízeních, může zřizovat zvláštní orgány, zřizuje bezpečnostní radu městské části, popřípadě krizový štáb. Při záchranných a likvidačních činnostech zajišťuje varování dotčených osob před hrozícím nebezpečím, organizuje evakuaci osob spolu s primátorem města nebo velitelem zásahu, může požadovat osobní či věcnou pomoc od fyzických i právnických osob a kontrolovat dodržování zákona o integrovaném záchranném systému. Dále pak v městských částech, kde se nevolí rada, pro malý počet zastupitelů, plní funkci rady. Také má právo oddávat snoubence a odpovídá za informovanost obyvatel.⁷⁵

⁷⁴ Statut města Liberce, dostupný z <http://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/statut-mesta/>

⁷⁵ Statut města Brna, dostupný z www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/ORGGO/statut/aktualne/B-obecna_cast.pdf

Liberec

Ve statutu města Liberce je uvedeno, že postavení starosty je dáno § 103 obecního zřízení s výjimkou odstavce 3. Statut především uvádí pravomoc svolávat a řídit zasedání zastupitelstva a rady daného městského obvodu, podepisuje usnesení rady spolu s dalším pověřeným členem rady a podepisuje usnesení zastupitelstva spolu s místostarostou. V případě jeho nepřítomnosti jej zastupuje místostarosta. Starosta může zmocnit třetí osoby k podpisu právních úkonů.⁷⁶

4.2.4. Úřad městské části/obvodu

Brno

Úřad městské části se skládá ze starosty, který stojí v čele úřadu, místostarosty, tajemníka a dalších zaměstnanců. Úřadu městské části náleží výkon státní správy (který nespadá pod působnost zastupitelstva, rady či jiných orgánů), kterou dle zvláštních zákonů vykonává obec a která je mu statutem svěřena. Tajemník úřadu městské části zastupuje městskou část v oblasti pracovněprávních vztahů a je zodpovědný za vykazovací a oznamovací povinnost úřadu městské části. Dále úřad zabezpečuje připravenost městské části na mimořádné události a krizové situace, podílí se na záchranných a likvidačních činnostech, na ochraně obyvatel a podílí se na obraně státu.⁷⁷

Liberec

Úřad městského obvodu Vratislavice nad Nisou se dle statutu člení na odbory podle oboru činnosti a v jejich čele stojí vedoucí odboru. V oblasti samostatné působnosti plní úřad úkoly, které mu dala rada či zastupitelstvo městského obvodu. V oblasti přenesené působnosti vykonává státní správu dle § 139 odst.2 obecního zřízení. Má za úkol také informovat občany o místě a době konání zasedání zastupitelstva městského obvodu a o navrženém pořadu tohoto zasedání.⁷⁸

4.2.5. Sněm starostů

Některé statuty uvádějí také postavení sněmu starostů městských částí. Jedná se o sdružení starostů všech městských částí. Z uvedeného je zřejmé, že město Liberec nemůže mít sněm

⁷⁶ Statut města Liberce

⁷⁷ Statut města Brna

⁷⁸ Statut města Liberec

starostů. Zákon o obcích s tímto orgánem nepočítá, ale některé statuty jej vymezují. Myslím si, že kolegium starostů je dobré především pro spolupráci mezi jednotlivými městskými částmi. Statut města Brna jej charakterizuje jako poradní a iniciativní orgán zastupitelstev městských částí a Rady města Brna, který se skládá ze starostů městských částí a primátora. Sněm starostů se může vyjadřovat k obecně závazným vyhláškám. Sněm starostů je i dalších územně členěných statutárních městech. Objevuje se ve statutu Pardubic a Opavy. V Plzni, Ústí nad Labem a Ostravě není sněm starostů ustaven.

4.2.6. Zvláštní orgány

Některé statuty upravují postavení zvláštních orgánů městských obvodů. Statut města Liberce uvádí, že zřízení a činnost zvláštních orgánů pro výkon přenesené působnosti vychází z § 106 obecního zřízení.⁷⁹ Statut města Brna postavení zvláštních orgánů vůbec neupravuje. Detailněji se zvláštním orgánům věnuje statut města Plzně, který uvádí, že zvláštní orgány zřizuje primátor města nebo starosta městského obvodu za účelem výkonu přenesené působnosti v případech stanovených zvláštními zákony, které upravují jak jejich složení, tak i jejich působnost a činnost. Je důležité uvést, že zvláštním orgánům nenáleží výkon samostatné působnosti. Předsedy a členy zvláštních orgánů jmenuje či odvolává primátor nebo starosta daného obvodu. Člen zvláštního orgánu nemusí být občanem města. Předseda zvláštního orgánu musí mít absolvovanou zkoušku zvláštní odborné způsobilosti, podle zvláštního předpisu, nemá-li odborné vzdělání, které by tuto zkoušku nahradilo.⁸⁰

⁷⁹ Statut města Liberce

⁸⁰ Statut města Plzně, dostupný z <http://www.plzen.eu/zivot-v-plzni/verejne-dokumenty/statut-mesta/>

5. Závěr

Rozdělení statutárních měst na městské obvody je dle mého názoru určitě žádoucí. Především u velkých měst, kde by byla správa bez rozčlenění velmi náročná. Městský obvod je zvláštní institucí, s níž Ústava České republiky nepočítá. Naplňuje však většinu znaků samosprávy. Hlavním handicapem městských obvodů je, že jim zákon upírá možnost vydávat obecně závazné vyhlášky a nařízení. Myslím si, že v tomto směru je stávající právní úprava nedostatečná. Spolu se zvyšujícím se počtem obyvatel a růstem měst si myslím, že možnosti rozčlenit své území na městské obvody časem využije většina statutárních měst, z důvodu lepšího výkonu veřejné správy. Dnes tuto možnost využívá jen 7 z 25 statutárních měst. Také se postupem času dle mého názoru zvětší počet statutárních měst. Proto se bude muset stávající právní úprava změnit, aby lépe definovala městský obvod, jeho pravomoci a poskytla mu možnost vydávat právní předpisy. V dnešní době je totiž ponechán až moc velký prostor pro uvážení statutárních měst jaké pravomoci městskému obvodu svěří.

Každé statutární město se může rozhodnout, zda chce své území rozčlenit na menší jednotky. Města, která se rozhodnou své území členit na městské obvody či městské části musí vydat statut formou obecně závazné vyhlášky, který upravuje vztahy mezi statutárním městem a městskými obvody, vymezuje území městských obvodů a uvádí pravomoci jejich orgánů.

V územně členěných statutárních městech se objevuje tzv. dvojstupňová samospráva. Výkon samosprávy v městských obvodech vychází z principu subsidiarity. Orgány městských obvodů zpravidla znají místní podmínky, problémy, názory a přání obyvatel a mohou tak lépe vykonávat správu než orgány celého města.

Vytyčené cíle, které jsem uvedla v úvodu, se mi doufám podařilo splnit. Snažila jsem se o vysvětlení základních pojmů. Hlavním cílem a zadáním práce však bylo podat ucelený výklad o městských obvodech, o což jsem se snažila ve třetí kapitole. Posledním mým cílem bylo bližší seznámení se statuty územně členěných měst v České republice. Toto téma je bohužel velmi obsáhlé, tak jsem se soustředila na postavení orgánů městských obvodů ve statutárním městě Brně, které má nejvíce městských částí a to 29 (pokud nepočítáme Prahu, která má však zvláštní postavení a člení se dle zvláštního zákona na 57 městských částí) a ve statutárním městě Liberci, který má naopak nejméně městských obvodů a to jen jeden.

Při analýze všech statutů územně členěných statutárních měst jsem dospěla k závěru, že postavení městských obvodů je ve všech městech podobné a vychází z ustanovení obecního zřízení. Některé statuty přiznávají více a některé méně pravomocí orgánům městských částí, ale i v tomto případě je zde mnoho pravomocí shodných. Jak jsem již uvedla, některé pravomoci náleží městskému obvodu ze zákona a tudíž není důležité, zda jsou ve statutu uvedeny.

6. Resumé

As the theme of the work I have chosen Borough - the status, authorities. The reasons for my choice were two. The first reason was that almost all my life I live in the statutory cities. I will focus on territorially divided statutory cities under the Act No.128/2000 Coll. The second reason for my choice was interested in this topic and trying to better understand the issue, because it affects me personally.

Borough can be generally characterized as self-governing territory. Autonomy understood as the right of a community to manage their affairs. It is a fundamental right of developed countries, which place emphasis on democracy, decentralization and subsidiarity. In the Czech Republic, the autonomy enshrined in the Constitution, specifically in chapter seven. The main function of government is a matter of managing and protecting the interests of a community. Local governments must follow the laws and other legal regulations. State may also delegate part of the government of the state administration. Possibility to subdivide their territory into smaller units (urban districts) are in the Czech Republic only statutory city. However, this option may not be used. We have a large number of statutory towns, which does not divide its territory.

Division statutory towns the municipal districts is in my opinion good idea . Especially in large cities, where the management was very difficult without division. Borough is a special institution which the Constitution of the Czech Republic does not count. However, meets most characters governments. The main handicap urban districts is that the law denies them the opportunity to issue generally binding ordinances and regulations. I think that in this respect the current legislation is insufficient. Along with the increasing population and the growth of cities, I think that the possibilities of its territory divided in urban districts will use most of the statutory towns, because of better public administration. Today, this option uses only 7 of the 25 statutory towns. Also, over time, in my opinion, increases the number of statutory towns. Therefore, it will have to change existing legislation to better define the urban district, its powers and giving him the possibility to issue legislation.

Any statutory city may decide whether to divide their territory into smaller units. Cities that decide its territory divided into districts, or municipal district must give the statute by generally binding regulations that govern the relationship between the City and urban districts, municipal districts defines the powers and states of their bodies. The territorially disaggregated statutory towns appears the two-level autonomy. Government performance in urban districts based on the principle of subsidiarity. Authorities districts usually know the

local conditions, problems, ideas and wishes of the population and can perform better than the management authorities of the city. Goals, which I mentioned in the introduction, I hope I managed to meet. I tried to explain the basic concepts. The main objective and type of work, however, was to provide a comprehensive interpretation of urban districts, of which I tried in the third chapter. My last goal was closer acquaintance with statutes territorially divided cities in the Czech Republic. Unfortunately this topic is very broad, so I concentrated on the bodies districts in the statutory city of Brno, which has the most urban areas and 29 (not counting Prague, which has a special status and is divided according to the special law of 57 districts) and in the statutory city of Liberec, which has the least urban districts and only one.

When analyzing all statutes territorially disaggregated statutory towns, I came to the conclusion that the districts are similar in all cities and based on the provisions of the municipal system. Some statutes recognize more and some less powers authority districts, but in this case there are many identical powers. As I said, some powers belong to the urban district for the law and therefore does not matter whether they are listed in the statute.

7. Seznam použité literatury a pramenů

Literatura:

- EXNER, Jiří. *Obce, města, městské části: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, 407 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-727-7289-9.
- HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003, 195 s. ISBN 80-863-9586-3.
- HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1792-543
- KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, xvii, 408 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-717-9794-4.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, xii, 377 s. Právní monografie. ISBN 978-807-3575-618.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008, 407 s. ISBN 978-807-2016-907.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Obecně závazné vyhlášky: obecná část*. 8. vyd. Praha: Linde, 2000, 279 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-720-1202-9.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde, 2000, 228 s. ISBN 80-720-1250-9
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2007, 399 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-2016-655.
- LOUDA Tomáš, Jiří GROSPÍČ a Lenka VOSTRÁ. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice: sborník příspěvků z workshopu s mezinárodní účastí, Praha, 22.-23. 11. 2005*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 351 p. ISBN 978-807-3800-017.
- LOUDA Tomáš, Jiří GROSPÍČ a Lenka VOSTRÁ. *Reforma veřejné správy: sborník příspěvků*. Vyd. 1. Editor Pavel Mates. Praha: ASPI, 2007, 378 s. ISBN 978-807-3573-003.

- PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy: o místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4.
- SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1990: obecná část*. Vyd. 2. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 430 s. Právnické učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-868-6166-X.
- SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Vývoj české veřejné správy: obecná část*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008, 431 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-808-7071-922.
- WOKOUN, René. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: A. Čeněk, 2011, 474 p. ISBN 978-807-3803-049.

Právní předpisy:

- Zákon č.12/1954 Sb., o národních výborech a zákon č.13/1954 Sb., o volbách do národních výborů.
- Zákon č.65/1960 Sb., o národních výborech
- Ústavní zákon č. 100/1960 Sb.
- Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků
- Zákon č.128/2000 Sb., o obcích a novela č. 72/2012 Sb.
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- Zákon č.352/2001Sb., o užívání státních symbolů České republiky
- Statut Brna
- Statut Liberce
- Statut Plzně
- Statut Ústí nad Labem
- Statut Pardubic
- Statut Ostravy
- Statut Opavy

Judikáty:

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.února 2004, spisovní značka 28 Cdo 993-2003
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17.června 2004, spisovní značka 28 Cdo 1089-2004
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne: 24.června 2004, spisovní značka: 28 Cdo 1810-2003
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.prosince 2007, spisovní značka: 26 Cdo 350-2007

Webové stránky:

<http://www.ostrava.cz/cs/urad/pravni-predpisy/statut-mesta-ostravy>

http://www.usti-nad-labem.cz/files/statut-mesta_ozv_4-2012.pdf

<http://www.plzen.eu/zivot-v-plzni/verejne-dokumenty/statut-mesta/>

<http://www.brno.cz/sprava-mesta/dokumenty-mesta/statut-mesta-brna/>

<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=16080>

<http://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/statut-mesta/>

<http://www.pardubice.eu/urad/radnice/vyhlasiky-a-narizeni/statut-mesta/>

<http://www.hajduch.net/cesko/administrativni-cleneni>

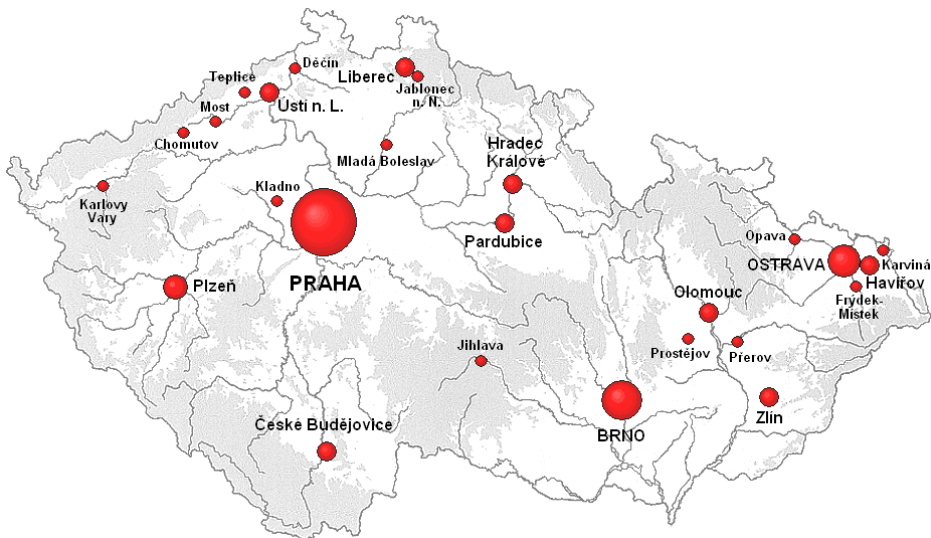
<Http://www.judikaty.info/cz>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/>

8. Přílohy

Příloha č.1

Mapa statutárních měst a Prahy

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mapa_m%C4%9Bst_%C4%8CR.PNG

Příloha č.2

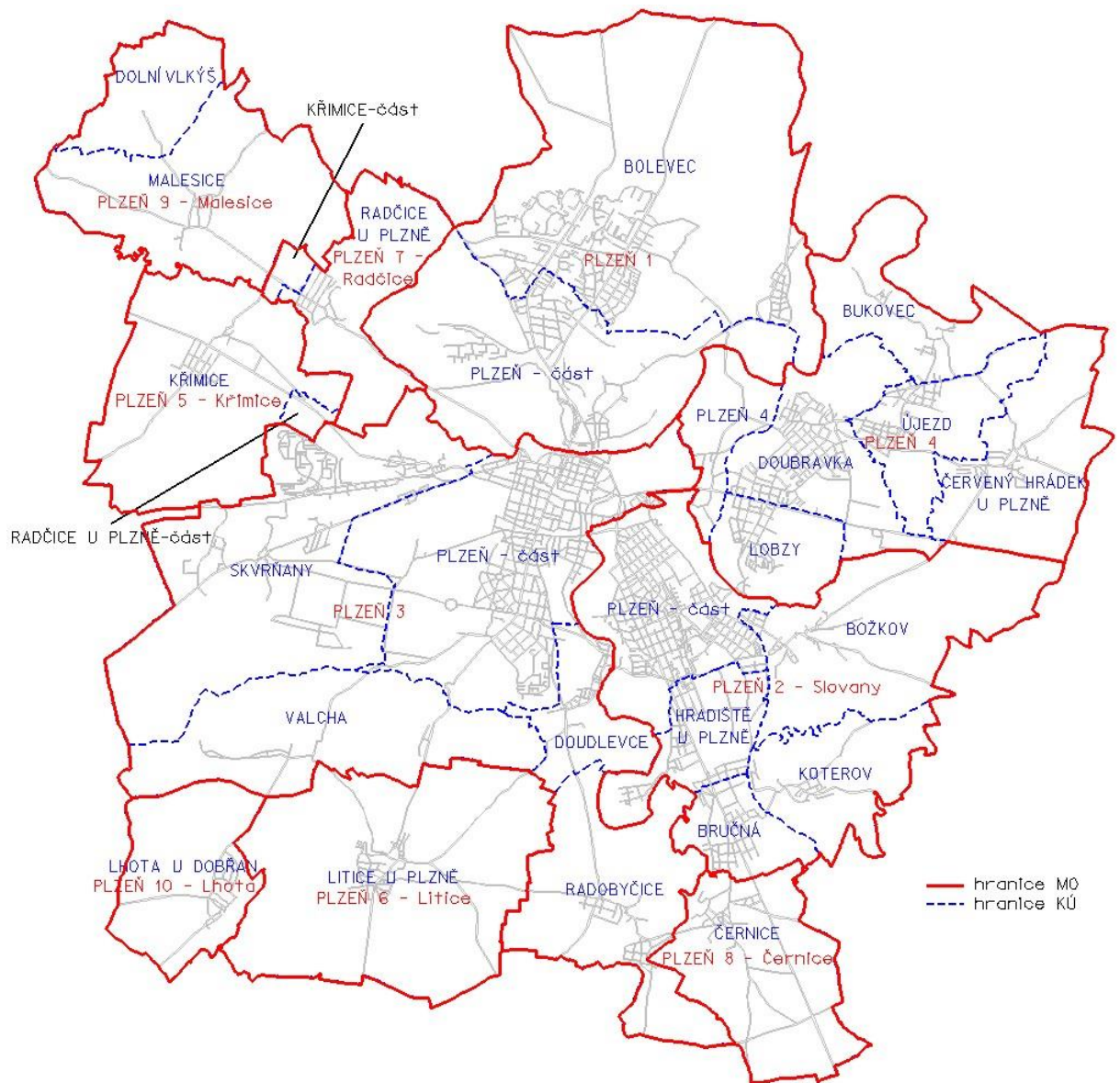
Mapa krajů

zdroj: <http://www.hajduch.net/cesko/administrativni-cleneni>

Příloha č.3

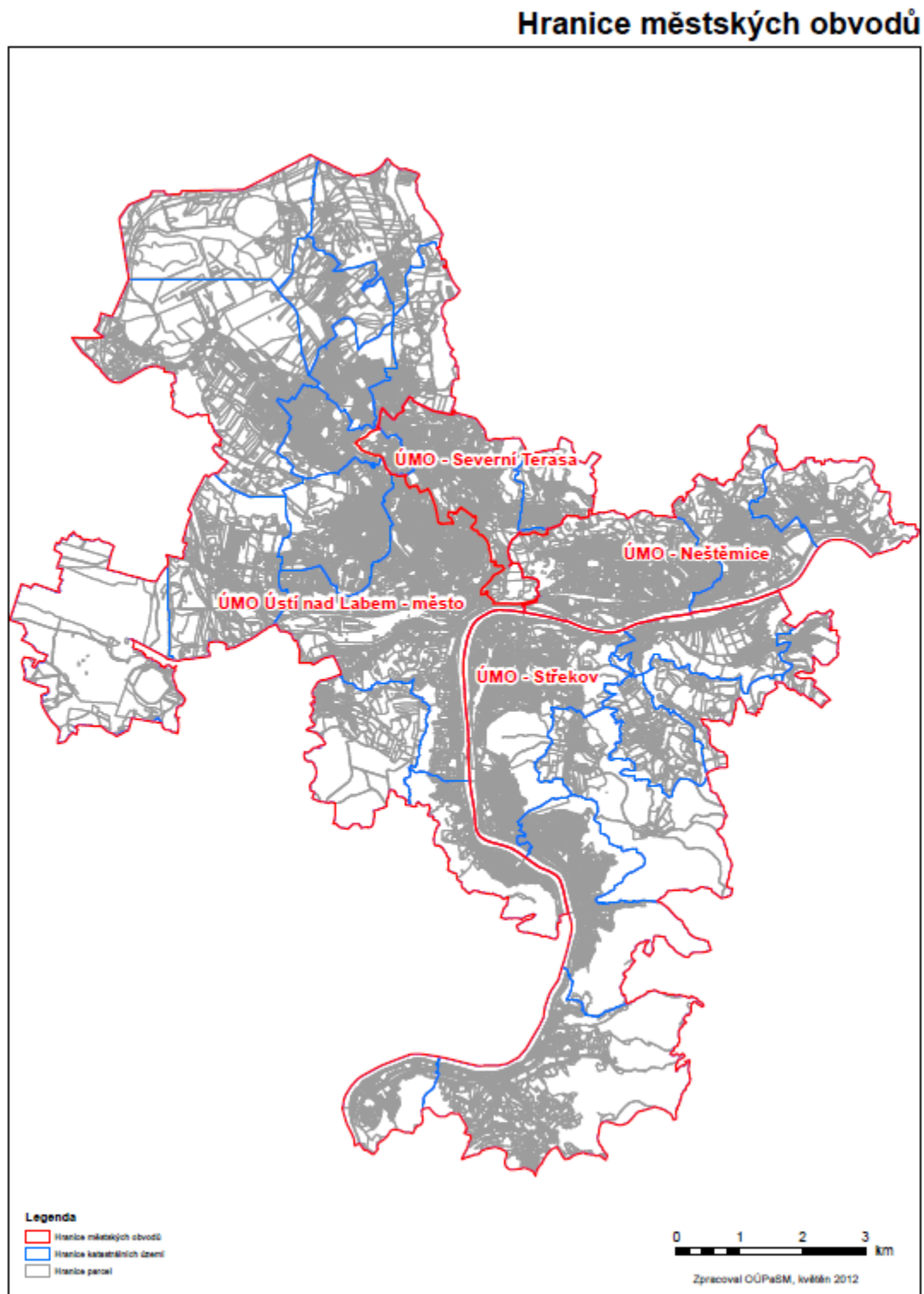
Mapa městský obvodů v Plzni

Zdroj: statut města Plzně, dostupný na: <http://www.plzen.eu/zivot-v-plzni/verejne-dokumenty/statut-mesta/>

Příloha č. 4

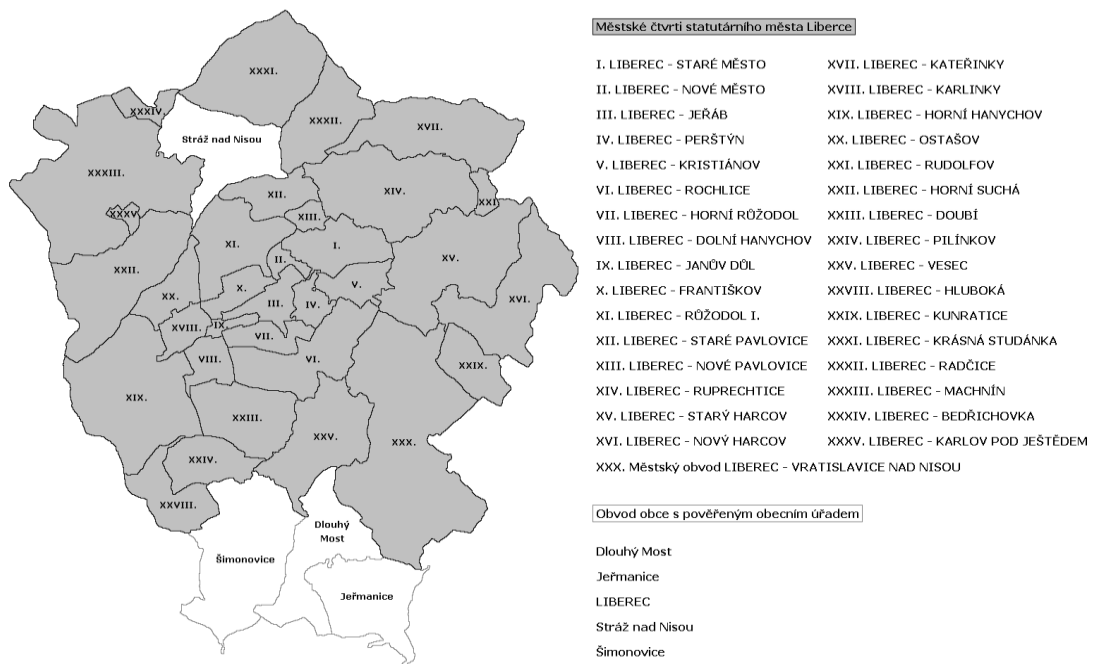
Mapa městských obvodů v Ústí nad Labem

Zdroj: statut města Ústí nad Labem, dostupný z: http://www.usti-nad-labem.cz/files/statut-mesta_ozv_4-2012.pdf

Příloha č.5

Mapa Liberce

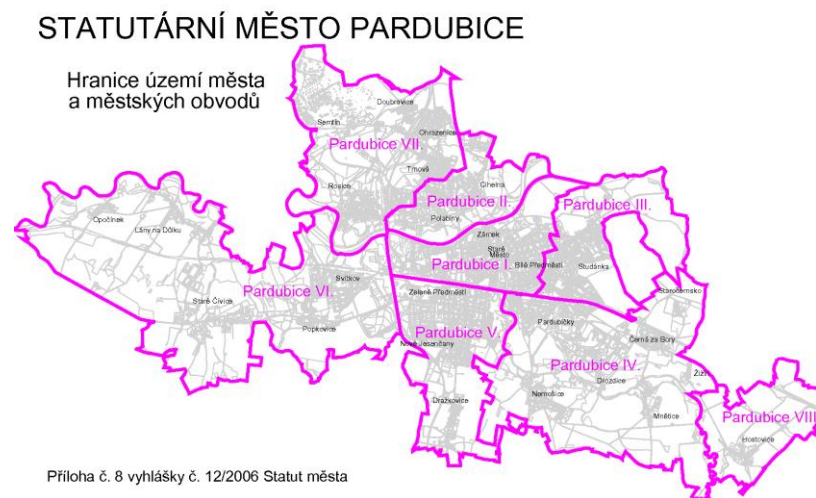

Zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:M%C4%9Bstsk%C3%A9_%C4%8D%C3%A1sti_Libere.PNG

Příloha č.6

Mapa městských obvodů v Pardubicích

Zdroj: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/vyhlasky-a-narizeni/statut-mesta/>

Příloha č. 7

Mapa městských částí Ostravy

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ostrava_obvody.svg

Příloha č.8

Mapa územního členění Opavy

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Opava-mestske-casti.jpg>

Příloha č.9

Zdroj:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/11/M%C4%9Bstsk%C3%A9_%C4%8D%C3%A1sti_Brna_a_jejich_znaky.png